

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 19C/140/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4112232201
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lucia Kuzmová
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2021:4112232201.29

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra sudkyňou JUDr. Luciou Kuzmovou v spore žalobcu: Peter E., nar. XX.X.XXXX, bytom V. XXX, 951 02 V., právne zastúpený JUDr. Reném Hudzovičom, advokátom, IČO: 36 860 697, so sídlom Štefánikova tr. 49, 949 01 Nitra, proti žalovanému: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. , IČO: 00 151 XXX, so sídlom Dostojevského rad č. 4, 815 74 Bratislava, o náhradu škody na zdraví - odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia a o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, takto

rozhodol:

I. Súd konanie v časti o zaplatenie náhrady škody na zdraví, a to jednorazového odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 32 367,20 eur a zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 11 997,44 eur zastavuje.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody na zdraví jednorazové odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 7 268 eur, a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Súd zvyšuje náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu o 30 % a zaväzuje žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 6 749 eur, a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Vo zvyšnej časti súd žalobu zamietá.

V. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej a v priebehu konania uhradenej sumy náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a jej súdom priznaného zvýšenia, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

VI. Štát má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Nitra dňa 26.9.2012 domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu vo výške 6 288 eur ako odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia za poškodenie zdravia týkajúce sa duševných porúch zdravia žalobcu. Zároveň sa domáhal zaplatenia sumy vo výške 3 144 eur titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % vychádzajúc z ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu celkovo 400 bodmi. Súčasne sa domáhal priznania náhrady trov konania.

2. Uviedol, že bol účastníkom dopravnej nehody dňa 27.9.2009, ktorá sa stala na ceste č. I/65 v km 3,5 v smere zo Zlatých Moraviec do Nitry, ktorú zavinil X. V. Q., ktorý viedol osobné motorové vozidlo zn. Škoda Fabia, EČV: O tým, že ako stál v kolóne sa začal predmetným vozidlom otáčať pred horizontom stúpania na mieste s nedostatočným rozhľadom, kde je to zakázané vodorovnou

dopravnou značkou, v dôsledku čoho neskoro spozoroval v protismere jazdiaci motocykel zn. Z. B. XXX, A.: NR 596AH, ktorý viedol žalobca. Vinník dopravnej nehody svojim vozidlom vošiel do jazdnej dráhy motocykla. Žalobca začal intenzívne brzdiť, spadol a aj so spolujazdkyňou U. E. na vozovku. Následne motocykel narazil do pravej strany vozidla zn. B. Fabia stojaceho naprieč jazdného pruhu. Následkom tejto nehody utrpel žalobca a U. E. ťažké zranenia. Vodič osobného motorového vozidla Škoda Fabia, ktorý dopravnú nehodu zavinil, bol za uvedený skutok odsúdený rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 6T/116/2011-518 zo dňa 25.4.2012, právoplatným dňa 25.4.2012. Príčinou dopravnej nehody bolo, že JUDr. V. Q. závažným spôsobom porušil pravidlá cestnej premávky, kým účasť žalobcu na spôsobení škody bola natoľko minimálna, že zodpovednosť za vzniknutú škodu na strane žalobcu nezakladá. V dôsledku zranení bol žalobca od 27.9.2009 do 26.9.2010 nepretržite práceneschopný a od 26.9.2010 sa stal invalidným. Okrem telesných zranení a ochorení, za ktoré bol žalobca odškodnený, utrpel žalobca i ďalšie poškodenia zdravia, a to duševné poruchy spôsobené z otrasných zážitkov. Lekárskym posudkom o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia zo dňa 25.6.2012 vypracovaným MUDr. X. Q. a MUDr. Františkom Kuzmom boli uvedené poškodenia zdravia žalobcu ohodnotené celkom 400 bodmi. Vychádzajúc z hodnoty jedného bodu 15,72 eur za uvedené prislúcha žalobcovi náhrada v celkovej sume 6 288 eur. S poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa žalobca žiada, aby mu súd priznal zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50%, čo zodpovedá sume 3 144 eur. Dôvodmi hodnými osobitného zreteľa žalobca je, že poškodenie zdravia má vysoko nepriaznivé následky v súvislosti s uspokojovaním životných a spoločenských potrieb žalobcu, tiež v súvislosti s plnením jeho spoločenských potrieb, žalobca bol uznaný invalidným.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe poukázal na skutočnosť, že žalobca bol titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odškodnený sumou vo výške 36 758,20 eur, ktorá mu bola zo strany žalovaného poukázaná na základe lekárskeho posudku vystaveného na 2 390 bodov. Pri odškodnení žalovaný vychádzal z hodnoty 1 bodu 15,72 eur. Žalobca bol prvýkrát vyšetrený psychológom 17.9.2012, teda takmer 3 roky po úraze, z doložených dokladov nevyplýva, či mu bola nastavená nejaká psychiatrická liečba, nie je dostatočne preukázané, odkedy trpí žalobca psychickými poruchami, či tieto sú v priamej súvislosti s dopravnou nehodou, či je zdravotný stav žalobcu po psychiatrickej stránke ustálený.

4. Žalobca v priebehu konania opakovane menil žalobou uplatnený nárok. Pôvodne sa žalobca domáhal zaplattenia sumy vo výške 6 288 eur ako náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia s poukazom na lekársky posudok vypracovaný MUDr. Jozefom Mattom a MUDr. Františkom Kuzmom zo dňa 25.9.2012, ktorým mu bolo za ohodnotenie položky č. 255 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. - Duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov pridelených 400 bodov. Zároveň žalobca žiadal priznať mu 50 %-né zvýšenie náhrady zodpovedajúce sume vo výške 3 144 eur. Na pojednávaní dňa 18.9.2013 žalobca predložil ďalší lekársky posudok MUDr. Jozefa Mattu a MUDr. Františka Kuzmu o bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia zo dňa 16.9.2013, ktorým bola položka č. 253 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. - Vážne mozgové alebo duševné poruchy pri ťažkom poranení hlavy, Organický psychosyndróm, Depresívna porucha reaktívna ohodnotená 1150 bodmi. Vzhľadom na uvedené žalobca žiadal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu vo výške 18 515 eur a zároveň žiadal zvýšiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %, čo zodpovedá sume vo výške 9 257,50 eur. Podaním zo dňa 19.8.2016 žalobca požiadal o pripustenie zmeny žaloby s poukazom na znalecký posudok znalca MUDr. Ivana Andrého, PhD. MHA zo dňa 31.7.2016, ktorým bolo sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu ohodnotené 3 120 bodmi. Znalec aplikoval položku č. 253, ktorú ohodnotil 1 560 bodmi a tieto vzhľadom na vek žalobcu v čase dopravnej nehody zvýšil o 100 %. Titulom uvedeného ohodnotenia sa žalobca voči žalovanému domáha zaplattenia sumy vo výške 51 417,60 eur a sumy vo výške 25 708,80 eur ako zvýšenia náhrady o 50 %. Uznesením súdu č. k. 19C/140/2012-154 zo dňa 5.9.2016 súd zmenu petitu žaloby v zmysle návrhu žalobcu zo dňa pripustil.

5. Súd sa v rámci dokazovania sa oboznámil s prednesmi právneho zástupcu žalobcu a žalovaného, vykonal výsluch žalobcu a svedkov Otlíie E., U. E., Q.. S. M., W. Q., vykonal konformáciu znalcov MUDr. Dárie Strhanovej a MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA, oboznámil sa s obsahom listinných dôkazov, ktoré sú súčasťou súdneho spisu ako aj pripojeného spisu Okresného súdu Nitra, sp. zn. 6T/116/2011.

6. Žalobca na pojednávaní uviedol, že v čase asi jeden rok po nehode, kedy sa vrátil z Kováčovej, bol veľmi výbušný, agresívny, dcére rozbil sklo na aute, lebo nezvládal svoje pocity. Jeho mama sľúbila, že dcére škodu uhradí, pokiaľ sa začne liečiť. Hanbil sa chodiť na psychiatriu do Nitry, lebo ho tu každý

pozná, či už v meste alebo v nemocnici, preto začal navštevovať psychiatričku v Hlohovci v septembri 2012. Stále je zábudlivý, výbušný. Stalo sa, že chytil otca za ruku a takmer ho udrel. Vtedy si uvedomil si, že so sebou musí niečo robiť. Žalobca nevie uviesť, čo spúšťa jeho agresiu, niekedy je agresívny už od rána a nedokáže to ovládať. Lekárku navštevuje raz, dvakrát za mesiac. Je veľmi zábudlivý, magnetkami si na chladničku pripína lístky a pripomína si, čo má urobiť, zabudol aj na vlastné narodeniny. Na úradoch prosí, aby mu napísali, čo treba zabezpečiť, inak by to zabudol. Niekedy zabudne aj keď prejde z izby do izby, prečo tam prišiel. Pred nehodou si urobil titul Bc, vysokú školu chcel dokončiť, mama mu sľúbila, že to bude financovať, ale nedokázal sa sústrediť, nedokázal si zapamätať obsah knihy, a keď trikrát skúšku neurobil, ďalšiu šancu mu už nedali. Trpí nespavosťou. Keď sa zobudil v nemocnici, mohol sa prechádzať pri umelom osvetlení, ale keď sa zobudil doma, ex-manželku vyrušoval. V nemocnici v Nových Zámkoch bol áre, odtiaľ išiel na rehabilitáciu, kde sa začal dusiť, dýchacie cesty sa mu zatvárali, musel jeden a pol roka v krku nosiť trubičku. Na kontrolné vyšetrenia chodil do Vyšných Hágov, odtiaľ do Kováčovej, medzitým bol u matky, šesť týždňov bol vo Fakultnej nemocnici v Nitre, okrem toho chodil na rehabilitácie a absolvoval vyšetrenia na pľúcnom oddelení na Zobori. V rámci týchto pobytov lekári nezisťovali, či môže alebo nemôže spať, nespavosť liečili tabletkami. Keď nespal, zvýšili mu dávku, keď bol ošapený, znížili mu dávku a takto mu lieky prispôbovali. Rovnako to robí aj MUDr. Lysová, snaží sa lieky prispôbiť podľa toho, ako sa žalobca po nich cíti, niektoré musel vynechať, lebo ho z nich bolel žalúdok. Do septembra 2012 mu lieky na spanie predpisoval obvodný lekár. Po nehode sa žalobca zapísal do ďalšieho ročníka vysokej školy, do štvrtého. Na študijnom mu povedali, že stačí zaplatiť, toto štúdium chcela mama, žalobca ju nechcel sklamať, preto 4. ročník ako tak preliezol, ale tri skúšky si pri preniesol do 5. ročníka. Jednému profesorovi musel opakovane chodiť na prednášky od októbra do decembra 2012, aby urobil zápočet zo skúšky, ktorú mal mať ešte v 4. ročníku. Trikrát tento zápočet neurobil, profesor mu skúšku nedal a bolo mu jasné, že sa už učiť nedokáže. Bežný deň žalobcu vyzerá tak, že ráno vstane, je schopný sa sám umyť, obliecť, prechádza sa po dome alebo po záhrade. Snaží sa pomôcť mame umyť riad. Na záhrade sa porozpráva s kamarátom alebo so susedom, ide do prírody s najbližšou rodinou, zobrali ho aj na kúpalisko. Zostali mu asi 3 - 4 skutoční kamaráti, ktorí mu pomôžu vždy keď niečo potrebuje. Chodieval aj do lesa, ktorý je nad nimi, kde majú kamaráti chalupy, s týmito sa porozprávať.

7. Svedkyňa Otilia E., matka žalobcu na pojednávaní uviedla, do nehody bol žalobca super chalan, pracovitý, nezastavil sa, bol kutil, robil v garáži aj do desiatej hodiny do večera. Po nehode sa veľmi zmenil, je apatický, smutný, výbušný, kričí, behá, nemá záujem o život. Keď ho prepustili z nemocnice v Nových Zámkoch, jeho manželka mala vážne zranenia, nemohla sa o neho starať, preto si žalobcu matka zobrala k nim. Bol v strašnom stave, bol ležiaci pacient. Na tele mal samé rany, preležaniny, trčala mu kostrč, mal dekubity na päťach. Ona ho ošetrovala, za čo jej bol vďačný, držal ju za ruku. Potom dostal do krku trubicu, lebo sa dusil, bolo mu ju treba čistiť niekoľkokrát denne. Po nehode bol žalobca tri mesiace v kóme, nedávali mu veľkú nádej. Keď bol doma, musel sa učiť nanovo čítať, chodiť, rehabilitoval, chodil na liečenia do Vyšných Hágov a do Kováčovej. Keď sa trochu pozviechal, začal chodiť spať aj domov k manželke. Mali však finančné problémy, vyčítala mu, že havária sa stala jeho vinou, hoci nevedela zdôvodniť, prečo jeho vinou, pretože sama mala ťažké zranenia. Žalobca sa dostával do zúfalstva, chytal ho amok. napr. dcére rozbil krompáčom sklo na aute. Má také myšlienky, že na čo žije, prečo ho na ceste oživil. Navrhla mu, aby sa dal liečiť, že dcére sklo na aute zaplatí. Žalobca si uvedomoval, že prišiel o všetko, o zdravie, o rodinu, o dom, v amoku ho chcel bandaskou podpáliť, požiadal o rozvod manželstva. Nič ho nebaví, nechce sa mu žiť. Predtým aktívne lyžoval, korčuľoval. Po nehode stratil aj priateľov, zostali mu len dvaja, ktorí mu občas pomáhajú. Odkedy býva žalobca u nich, s manželom majú ťažký život. Manžel sám trpí Alzheimerovou chorobou druhého štádia, niekedy žalobcu nespoznáva. Žalobca ráno vstane, obriadi sa, len tak sedí a pozerá. Ona ho trikrát upozorňuje, aby sa doobliekal. Žalobca nemôže spať, stále je utrápený, bojí sa budúcnosti. O štvrtej ráno počuť mikrovlnku. Keď mu svedkyňa niečo povie, žalobca začne kričať ako malé dieťa, má veľké výbuchy hnevu. Z hnevu chytil jej manžela za ruky, skočil po ňom, ale potom sa zbadal a vtedy sa rozhodol, že sa začne liečiť. Má bolesti, bolia ho nohy, chrbtica, rebrá, ruka, všetko čo mal zlomené sa mu hlási. Psychiatra začal navštevovať asi v septembri 2012, stále chodí do Hlohovca, lebo v Nitre ho poznajú. Pred nehodou si urobil titul Bc. Ona chcela aby si školu dokončil a získal titul Mgr., že mu štúdium zaplatí. Žalobca sa nedokáže sústrediť, všetko zabúda, z obchodu donesie len jednu vec, na ostatné zabudne. Musí mu to písať. Psychiatrička mu predpisuje tabletky, tieto mu prispôbojuje, zvykne ho bolieť žalúdok, pričom by ho mali tabletky upokojovať. Výbuchy hnevu máva každý deň, stačí že mu povie niečo, čo mu nie je po vôli. Musí ho dopredu upozorniť, aby nekričal. Keď nefungovala vodárnička, spýtala sa ho, či by nemohol dotlačiť vzduch, žalobca začal kričať, že sa to nedá. Potom zavolali kamaráta, ktorý to opravil. Žalobca ide po

chodbe a z ničoho nič začne kričať „hej hej“, potom zas len sedí a pozerá, nedokáže nič robiť, televízor ho nezaujíma, nesústredí sa na čítanie kníh. V lete chodí von za kamarátmi, v zime je to horšie. Niekedy ide k sestre alebo k sesternici na kávu. Takto sa premotá. Na nič sa ho nesmie pypytovať, považuje to za svoje veci a jej povie, že je zvedavá stará baba. Občas jej aj vulgárne nadáva, fyzicky ju nenapáda. O seba sa dokáže postarať, vrátane hygieny, ale nevarí, nemá na to nervy. Či varil predtým, nevie uviesť. Keď chce umyť riad, po dvoch pohároch skončí. Zo začiatku, keď začal navštevovať psychiatričku, videli trochu zlepšenie, ale teraz je to stále rovnaké. Nedá sa povedať, čo u žalobcu vyvoláva výbuchy. Žalobca vzťah so ženou nemá žiadny, nemá na to asi nervy. Žalobca bol po prepustení z nemocnice na lôžku, zvykol v noci nespáť, ale cez deň to dospel. Čo sa týka športových aktivít do nehody, žalobca zvykol korčuľovať u nich na jazere aj každý deň, s deťmi, manželkou, kamarátmi a je ho rodinou chodil lyžovať každý druhý - tretí víkend. Chodili na plesy a zábavy. Na dovolenke boli v Egypte, v Taliansku. Žili si svoj život. Žalobca veľa robil, jeho manželka podnikala, nemali veľa času ich navštevovať. Stretávali sa pri rodinných oslavách. Žalobca pred nehodou nemal prejavy agresie, bol to milý, zlatý chlapec, zhovorčivý. Ona sa do ich súkromia nestarala, klapalo im to, mali veľmi dobré manželstvo, pokiaľ by mali nejaké problémy, nevesta by sa jej sťažovala. Prečo podal žalobca návrh na rozvod, svedkyňa neuviedla, asi si to chcel už usporiadať lebo to nebolo ani tak ani tak, určite sa im manželstvo nerozpadlo pre niekoho tretieho vo vzťahu. Keď bol žalobca ležiaci chodili, ho navštevovať spolužiačky, žiadna u nich ani neprespávala, ona nevie o tom, že by žalobca s niektorou mal vzťah. Keď žalobca rozbil dcére sklo na aute, dohovárala mu, aby sa dal liečiť, že škodu zaplatí. Vtedy sa ale nedal liečiť, až jeho agresívny výpad voči otcovi ho primäl k tomu, aby sa liečiť dal. Po dopravnej nehode sa vrátil na školu. Prvý ročník Mgr. štúdia spravil horko-ťažko, druhý už neurobil, nejaké skúšky si aj prenášal. Žalobca má doma odstavené motorové vozidlo, na ktorom nejazdí. Dávno nešoféroval, predtým si dával na nohu nejakú pevnú oporu, ktorá mu pomáhala pri šoférovaní, chodil len na krátke trasy v dedine, napr. na poštu, ale šoférovanie mu nejde. Keď potrebuje ísť k lekárovi, niekoho poprosí, nech ho zavezu. Deti žalobcu nenavštevujú. Nehnevajú sa, ale keď sa stretnú, rozprávajú sa, pozdravia sa.

8. Svedkyňa Adriana E., bývalá manželka žalobcu na pojednávaní uviedla, že po nehode sa ich život úplne zmenil. P. žili aktívne spoločensky, športovo, kultúrne, nebolo víkendú, aby nemali nejaké aktivity. Po havárii sa toto všetko skončilo. Žalobca bol veľmi dlho v nemocnici, ona sa vrátila z nemocnice domov skôr, ale po návrate domov nebola schopná ničoho, bola ležiaca. Žalobcu pustili po pól roku, z nemocnice išiel k svojim rodičom, pretože ona sa oňho nedokázala postarať, u rodičov bol pár mesiacov. Ona bola medzitým na niekoľkých operáciách, v lete 2010 bola na liečení v Kováčovej 6 týždňov a po nej bol v Kováčovej na 6 týždňov žalobca. Po návrate z Kováčovej začal žalobca chodiť domov prespávať, vo vzťahu začali problémy kvôli financiám, zostali bez príjmu, z nemocenských dávok sa vyžiť nedalo, úspory minuli. Nedokázali spolu komunikovať, žalobca bol nervózny, agresívny, slovne na ňu útočil, každý rozhovor končil hádkou. Tieto zmeny v jeho psychike sa začali prejavovať po tom, čo si začal uvedomovať, v akej sa situácii sa nachádzajú, pretože bezprostredne po havárii boli letargickí a až neskôr si začali uvedomovať realitu. Psychické problémy u žalobcu sa začali prejavovať asi koncom roka 2010, viazla medzi nimi komunikácia, nevedeli sa normálne rozprávať, žalobca hneď zvýšil hlas. Zo spálne sa odsťahovala do synovej izby, pretože žalobca mal tracheotómiu, v noci vykašľoval a chrchlal. Chodil potom do synovej izby za ňou, útočil na ňu, vyhrážal sa jej, že jej zlomí chrbát, aby vedela, ako sa on cíti, pritom stavce po nehode mala zlomené aj ona. Stalo sa, že chcel s kanistrom benzínu podpáliť dom, synovi rozbil klávesnicu počítača, jej rozbil notebook, dcére rozbil čelné sklo na aute. Postupne sa ho deti začali báť. Prestala s ním komunikovať, obchádzala ho, čoraz viac času trávil u svojich rodičov. Keď bol doma, nemala doma dobrý pocit, nenachádzala tam útočisko. Do nehody sa stalo možno raz za 7 rokov, že vybuchol, keď ho niečo nahnevalo, po nehode to bolo dva či trikrát do týždňa. Žalobca podal návrh na rozvod asi rok po tom, čo spolu nežili v spoločnej domácnosti. Ona mu predtým povedala, že s ním nechce žiť, pretože mala dosť problémov sama so sebou. Žalobcovi vyčítala veci v súvislosti s dopravou nehodou, aj keď vie, že on za to nemohol, že ju nespôsobil. Vnímala to tak, že bola jeho manželka, že ju mal ochrániť. Strach z budúcnosti pramenil jednak z nepriaznivej finančnej situácie, ale aj z toho, akí zostali. Uvedomovali si, že sa nemôžu zapojiť do normálneho života ako voľakedy. Intenzita výbuchov žalobcu pred nehodou a po nehode sa nedá porovnať, pretože pred nehodou sa stalo možno raz, že rozbil tanier, ale po nehode bral do ruky, čo mu prišlo. Po nehode sa cítila hodená do hlbkej vody. Žalobca sa zotavoval zo zranení dlhšie ako ona, všetko zostalo na nej, žalobca bol dlhšiu dobu mimo a aj keď sa dal ako tak do poriadku, nevedel zmeniť a zlepšiť ich situáciu, musela sa spoliehať len na svoju mamu. Ich citové vzťahy sa narušili v dôsledku agresívnych výbuchov žalobcu. Ona sama si pripadala nemotorná a začala žalobcu nenávidieť za to, čo robil. Po nehode už nevykonávali žiadne aktivity, čo malo vplyv na ich citové vzťahy, pretože ich už žiadne záujmy nezblížovali. Aj jej bolesti a

utrpenie mali vplyv na zhoršenie ich vzťahov. Pred nehodou mali takmer bezproblémové manželstvo, ich vzťah bol založený na náklonnosti a tolerancii, boli spolu viac ako 20 rokov. Po nehode sa žalobca väčšinu zdržoval u svojej mamy. Žalobcove prejavy agresie väčšinou neriešila, odišla do izby a čakala kedy ho to prejde. Políciu volala, keď rozbil dcére okno na aute a svoju sestru volala, keď chcel podpáliť benzínom dom, pričom jej sestra mu dohovorela. Nemyslí si, že by sa na rozpade ich vzťahu podieľala tretia osoba. V rozvodovom konaní sa vyjadrovala v tom zmysle, že žalobca má priateľku, s ktorou býva u svojej matky. V skutočnosti to bolo tak, že keď raz prišla z práce domov, počula hlasy zo spálne, žalobca bol v posteli a na posteli sedela cudzia žena, ktorá s ním komunikovala. Zarazilo a rozčúlilo ju, že túto ženu nepozná a je u nich doma v ich spálni. Toto žalobcovi vytkla, nevie či mali bližší vzťah. V tom čase by jej nevadilo, že žalobca má nejakú známosť, vadilo jej, že ju priviedol k nim domov.

9. Svedkyňa Q.. S. M. na pojednávaní uviedla, že žalobca je jej bývalý švagar. Pred nehodou bol žalobca pracovitý, v garáži mal dielnu, bol kutil, stále niečo vylepšoval, ako rodina mali množstvo aktivít, dovolenky, lyžovačky, plesy, niektoré trávili s nimi spolu. Po nehode sa všetko zmenilo, žalobca sa z nemocnice vrátil domov ako ľudská troska, mal 50 kg a musel sa o neho starať jeho mama, lebo oni sa starali o sestru. Asi rok po nehode začal chodiť od mamy do svojho rodinného domu a vtedy začali vznikať problémy, ktoré vnímala, lebo bývajú v susedstve. K sestre chodila každý deň pomôcť a občas bola svedkom výstupov žalobcu. Videla rozbitý notebook a rozbité sklo na aute jeho dcéry. Keď žalobca behal po dome s kanistrom benzínu, sestra jej volala, mali obavu, aby niečo nepodpálil alebo nevyliat a neznehodnotil veci. Potom sa žalobca upokojil, kanister zanesol do pivnice, ale sestra s deťmi sa ho báli, nevedeli či sa majú zamknúť v izbe, báli sa že vykopne dvere a bude ešte horšie. Pred nehodou si žalobca urobil na vysokej škole titul Bc. Nemal problémy so štúdiom, ale po nehode už školu nezvládal, nevedel si veci zapamätať a sa sústrediť. Kým žalobca býval vo svojom rodinnom dome, boli v pravidelnom kontakte, teraz sa vídajú už len sporadicky, občas ho viezli k lekárovi alebo na rehabilitácie. Nehoda im život zmenila, úspory sa im minuli, sestre pomáhali rodičia. Nevie, ako bol na tom finančne žalobca, čo sa týka pomoci zo strany jeho rodičov. Boli na tom finančne zle, ale aj telesne, čo ich predtým napínalo, už nebolo možné. Počula, že žalobca sa liečil v súvislosti so psychickými problémami, hovorilo sa to po dedine, sám to nepriamo naznačil. Počula aj o konflikte žalobcu s jeho otcom. Ona je doma minimálne, do obce nechodí, nemá vedomosť o nejakých jeho konfliktoch s inými ľuďmi v obci. Vie, že žalobca bol poslancom, nevie, ako bol ľuďmi vnímaný. Žalobca zabúda, nepamätá si, keď niečo vybavuje, má to napísané na papierikoch. Opakovane chodí na ten istý úrad, lebo raz nemá to, raz ono, až sa jej to zdá niekedy podozrivé. Po nehode bolo jasné, že už živnosť nebude vykonávať a dlho mu trvalo jej zrušenie, musel to urobiť sám, nikto to za neho urobiť nemohol a hrozili tam sankcie. O žiadnych voľnočasových aktivitách žalobcu nevie, vídava ho len na prechádzke po obci. Pred nehodou to bol príjemný človek za každú srandu, o tom boli aj ich spoločné aktivity, teraz komunikácia s ním viazne, do ničoho nemá chuť sa púšťať, veľa vecí mu nejde, je frustrovaný, depresívny a bez perspektívy. Či má problémy s nespavosťou, nevie uviesť. Kým so sestrou býval, mal v krku zavedenú hadičku, kašlal zahlieňoval sa, muselo sa to čistiť a bolo to veľmi nepríjemné. Odkedy so sestrou nebýva, vída ho raz za mesiac, buď v obci alebo príde za ňou do práce alebo sa stretnú v Nitre. Pred nehodou nemala vedomosť o jeho agresívnych prejavoch a čo sa týka trestného stíhania za obmedzovanie osobnej slobody, myslí si, že to bolo inak posúdené súdmi a inak to vnímali oni. Žalobca študoval cez víkendy externe a Bc. štúdium ukončil tesne alebo rok pred nehodou. Garáž v ktorej pred nehodou robil, mal vybavenú ako dielňu, po nehode sa náradie predalo a garáž je využívaná ako garáž. Usudzuje, že žalobca zabúda, lebo keď sa u nej zastaví v práci, tvrdí jej, že opakovane vybavuje veci na sociálke alebo zdravotnej poisťovni, na ten istý úrad ide niekoľkokrát. Spolu boli na dovolenke v Egypte, v Chorvátsku a na plese. Žalobca chodil na dovolenky so sestrou pravidelne, aj na plesy. Na dovolenky chodili každý rok opakovane do Talianska, do Štúrova, boli v Tunise a pod. Myslí si, že príčinou rozvodu bola žalobcova agresivita, sestra s deťmi sa ho bála, nikdy nevedeli, čo od neho môžu čakať. Kým ho navštevovali v nemocnici, nebol agresívny, tri mesiace bol medzi životom a smrťou, nevedeli, v akom stave ho nájdu. Potom bol rok u svojej mamy, tam ho navštevovať nechodili a keď absolvoval liečbu a kúpele, začal chodiť za sestrou do svojho rodinného domu a v tom čase boli častejšie v kontakte. Keď sa žalobca stretne s deťmi, asi len náhodne. Žalobcu nikdy nevidela s inou ženou, nevie, že by sa niečo také hovorilo v obci, nikdy jej to nespomínala ani sestra.

10. Svedkyňa Soňa Q. uviedla, že žalobca je jej sused, poznala ho aj pred nehodou, kamarátil sa s jej manželom, pomáhali si, v garáži stále niečo majstrovali. Teraz je žalobca bez záujmov, len tak chodí po záhrade. Jeho mama sa sťažuje, že žalobca nemá žiadne záujmy a je nervózny, výbušný, počuje, že žalobca zvyšuje hlas na svojich rodičov, na svoju mamu, aj ona na neho. Ona by si nedovolila vystúpiť na

svojich rodičov. Po maďarsky však nevie, preto im nerozumie, čo je predmetom ich konfliktu. Asi tak raz za dva týždne počuje, že medzi žalobcom a mamou dochádza vonku k hádke, začne sa to rozhovorom, ktorý sa stupňuje a nakoniec na seba kričia. Fyzický útok zo strany žalobcu nevidela. Žalobca sa po nehode zmenil aj z ľudskej stránky, je bez záujmu, depresívny. Žalobcova mama jej hovorila, že žalobca chodí k psychiatrické do Hlohovca, sťažovala sa, že je výbušný. Nikdy nevidela, že by mal nejakú priateľku, ktorá by bývala u jeho rodičov, ani že by za ním nejaká chodila. Po nehode ho bola pozrieť jedna spolužiačka, keď ho pustili z nemocnice, toto jej hovorila žalobcova mama. Šoférovať žalobcu nevidela. Stáva sa, že žalobca zavolá jej synovi alebo mužovi, aby ho odviezli do Nitry, keď potrebuje niečo vybavovať. Nevie o tom, že by žalobca mal nejaké záujmy, že by ho niečo bavilo. Žalobca bol poslancom obecného zastupiteľstva. Nemá vedomosť o tom, že by žalobca po nehode mal v obci s niekým konflikt, ale pred nehodou jej manžel spomínal, že žalobcu niekto z obce vykradol, žalobca u neho videl svoje veci, išiel si ich pýtať, asi toho dotýčného nejako napadol a bol zadržaný spolu so svojou manželkou. O žiadnych iných prejavoch nevie, nikdy nebola účastná konfliktu žalobcu s jeho manželkou alebo deťmi, len od jeho mamy vie, že rozbil notebook a sklo na aute. Žalobca má problémy s pamäťou, lebo mama žalobcu jej spomínala, že ho poslala kúpiť tri veci a na jednu zabudol. Keď príde k nim pozrieť manžela, zvykne si na botníku zabudnúť čapicu alebo mobil. Pred nehodou bol žalobca veselý, aktívny, ochotný pomôcť, nemal žiadne prejavy hnevu a agresie a keď niekto niečo potreboval, išiel za ním. Chodili na dovolenky alebo poslal na dovolenku svoju rodinu a zatiaľ prerábali v dome, čo bolo treba. Teraz je bez záujmu, nemôže robiť, čo mal rád, nevidí zmysel života, nevie si nájsť miesto, všetko vidí v čiernom, nemôže chodiť lyžovať, nemôže na jazere korčuľovať, hrať hokej s kamarátmi. Pred nehodou býval žalobca vo svojom rodinnom dome, čo je asi 600 m od nich. Žalobca často chodil za jej mužom a majstrovali spolu v garáži. So žalobcom sa ohľadne jeho budúcnosti nerozpráva, väčšinu vecí vie od jeho mamy, ktorá jej to rozpráva, lebo sa nemá komu vyžalovať. Keď sa žalobcu spýta, či sa nechce zamestnať, odpovie jej, že ho bolia nohy, že na nich nevydrží a kto by ho zamestnal. Žalobca nemá zmysel života, ráno sa zobudí, nejako mu prejde deň, ide spať a tak stále dokola. Po nehode sa pokúšal dokončiť si vysokú školu, ale nevedel si zapamätať, preto ho nepustili ďalej. Od žalobcu nepočula, že by mal záujem založiť si novú rodinu, nikdy ho nepočula hovoriť o nejakých plánoch do budúcnosti.

11. Z vykonaného dokazovania súd zistil nasledovný skutkový stav:

12. V konaní nebolo sporné, že dňa 27.9.2009 došlo na ceste č. I/65 v km 3,5 v smere zo Zlatých Moraviec na mesto Nitra k dopravnej nehode, pri ktorej došlo k poškodeniu zdravia žalobcu. Z rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 6T/116/2011 - 518 zo dňa 15.12.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 3To/38/2012 - 553 zo dňa 25.04.2012 je zrejme, že dopravnú nehodu spôsobil a za jej následky zodpovedá JUDr. Pavol Q. ako vodič osobného motorového vozidla Škoda Fábria A.: O Z rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 6T/116/2011 - 518 zo dňa 15.12.2011 súd zistil, že k dopravnej nehode došlo tak, že vodič osobného motorového vozidla zn. Škoda Fabia EČV: BA XXX NU X.. V. Q. sa v kolóne vozidiel začal s vozidlom otáčať pod horizontom stúpania na mieste s nedostatočným rozhľadom, kde je to zakázané vodorovnou dopravnou značkou V 1 a - pozdĺžna súvislá čiara, v dôsledku čoho neskoro spozoroval v protismere jazdiaci motocykel zn. Honda VFR 800, EČV: NR 596 AH, ktorý viedol žalobca rýchlosťou 96 - 110 km/h, vošiel do jazdnej dráhy motocykla, následkom čoho žalobca začal intenzívne motocyklom brzdiť, v dôsledku čoho stratil s motocyklom jazdnú stabilitu, spadol na vozovku aj so spolujazdkyňou Adrianou E., následne motocykel narazil do pravej strany vozidla. Okresný súd Nitra týmto rozsudkom uznal obžalovaného JUDr. Pavla Q. vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví a bol mu uložený peňažný trest, s náhradným trestom odňatia slobody v trvaní 10 mesiacov a súd v rozsudku odkázal poškodených na náhradu škody na občiansko-súdne konanie. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 3To/38/2012 - 553 zo dňa 25.04.2012 zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a náhrade škody, pričom uložil obžalovanému trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov, výkon ktorého podmienčne odložil a určil skúšobnú dobu v trvaní 2 rokov, ako aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu v cestnej premávke v trvaní 3 rokov. Krajský súd v Nitre zároveň zaviazal JUDr. V. Q. na náhradu škody žalobcovi, čo do náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 36 758,20 eur za 2 390 bodov podľa lekárskeho posudku MUDr. Ľubomíra Ševčíka, pri hodnote jedného bodu v sume 15,38 eur podľa opatrenia MZ SR č. S 4820-OL-2011. Nebolo ďalej sporným, že v čase dopravnej nehody bola zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkovateľom motorového vozidla Škoda Fábria A.: O poistená u žalovaného a žalobcovi tak vznikol voči žalovanému s poukazom na § 4 ods. 1, § 15 zák. č. 381/2001 Z. z. nárok na náhradu škody.

13. V lekárskom posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia zo dňa 25.9.2012 vypracovanom MUDr. Jozefom Mattom a MUDr. Františkom Kuzmom bolo žalobcovi ohodnotené sťaženie spoločenského uplatnenia 400 bodmi. Toto zahŕňalo položku č. 255 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. - Duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov.

14. Lekárskym posudkom o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia zo dňa 16.9.2019 MUDr. Jozefa Mattu a MUDr. Františka Kuzmu bolo sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu ohodnotené 1150 bodmi, čo zahŕňalo položku č. 253 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. - Vážne mozgové alebo duševné poruchy pri ťažkom poranení hlavy, Organický psychosyndróm, Depresívna porucha reaktívna. Ďalej je tu uvedený: pacient v polytraume pri autonehode z roku 2009. Pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav bez vyhladok regresie, rok PN s následnou invalidizáciou pre trvale zmenený zdravotný stav, t. č. v popredí naďalej depresívne ladenie, oslabené intelektuálne funkcie.

15. Sociálna poisťovňa dňa 5.8.2013 oznámila, že pokles schopnosti žalobcu vykonávať zárobkovú činnosť od 23.7.2013 je viac ako 70 %, s tým, že pri predchádzajúcom preskúmaní zdravotného stavu žalobcu bol tento pokles rovnako viac ako 70 %. Z odborného posudku o invalidite žalobcu vykonaného MUDr. Martinom Ševčíkom, posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne zo dňa 2.11.2010 vyplýva miera poklesu schopnosti žalobcu vykonávať zárobkovú činnosť o 80 %, invalidita žalobcu vznikla v dôsledku dopravnej nehody z 27.9.2009.

16. Zo záveru znaleckého posudku č. 30/2016 MUDr. Darie Strhanovej, znalkyne z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria vyplýva, že žalobca bol od 7.9.2012 evidovaný psychiatrom s diagnózou Organický psychosyndróm F 06.9 a Depresívna porucha reaktívna F 43.2, neskôr bol prediagnostikovaný na Depresívnu poruchu F 06.3. V priebehu znaleckého vyšetrenia žalobcu boli manifestované známky depresie, ale žalobca je pod clonou terapie, môžu byť prekryté symptómy, čo môže súvisieť s užívaním liekov. Znalkyňa konštatovala, že žalobca sa počas vyšetrenia veľmi dobre orientoval v novej situácii, v prietore, našiel ambulanciu, kde sa znalkyňa nachádzala, dokázal prakticky riešiť problém - opýtať sa, kde sa ambulancia nachádza. Keď do ambulancie prišiel, nemal v rukách žiadny papier, kde by mal napísanú adresu, či meno znalkyne. Dobro sa orientoval aj v novom prostredí ambulancie. Počas vyšetrenia bol bez anamnesticky popisovanej impulzivity, bez agresivity, neprijemné obdobie s exmanželkou už len konštatoval. Vzhľadom k uvedenému znalkyňa popísanú depresivitu pripisuje narušeným vzťahom v rodine. Dopravná nehoda bola len akýmsi spúšťačom situácie, ktorá prehodnotila kvalitu ich vzťahu, ale nedá sa povedať, že bola jediným dôvodom rozpadu rodiny a s tým súvisiacim vznikom depresie. Uvedené hodnotí znalkyňa položkou č. 255 - Vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií, s prihliadnutím na bolesti po početných úrazov oboch partnerov, čo malo za následok zníženú toleranciu na záťaž, teda podráždene reagovali už na minimálne podnety, a to 400 bodmi. Znalkyňa k uvedenému pripočítala z položky č. 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy ešte 100 bodov. Z uvedeného vyplýva celkové bodové ohodnotenie v rozsahu 500 bodov. Podľa znalkyne je žalobca obmedzený v niektorých oblastiach bežného a spoločenského života, ale len pre telesné ťažkosti, nie pre duševný stav. Jeho absencia motivácie, určitého cieľa, ktoré by ho viedli k zapojeniu sa do života nesúvisí so závažnou duševnou poruchou, ale s jeho osobnosťou, určitou pasivitou, spohodlnením, nabehnutím na pohodlnejší spôsob života. Podľa znalkyne žalobca má predpoklady, aby dokázal racionálne spracovať svoju situáciu, mnohé už vhodne spracoval, prijal svoje telesné obmedzenia a možnosti i čo sa týka záujmovej sféry. Tiež sa zmieril s preriedením spoločenských kontaktov, vyhľadávajú ho len skutoční priatelia, prehodnotil i mnohé ďalšie veci a pokiaľ bude žalobca vedieť urobiť čiaru za minulosťou, prehodnotiť rebríček hodnôt, zbaviť sa sebaľutujúcich postojov, má predpoklady opäť sa zaradiť do života. Prvý záznam o zlepšení duševného stavu psychiatrom bol zaznamenaný dňa 25.6.2013. Potom žalobca popisoval kolísanie stavu väčšinou v súvislosti so vzťahmi s rodinnými príslušníkmi, objektívne sa však nejavia známky zhoršenia, v záznamoch žalobcu sú záznamy, že žalobca si sám vysadil niektoré lieky, zredukoval terapiu, následne došlo k zhoršeniu jeho zdravotného stavu. Stav žalobcu sa aktuálne javí ako stabilizovaný, napriek psychologicky verifikovanej organicite ľahkého stupňa žalobca dobre funguje, dokáže adekvátne riešiť problémy (rozvod, majetkové vysporiadanie, návštevu psychiatra v Komárne, chodí do Nitry...). Nie sú prítomné výrazné poruchy mnestických funkcií, žalobca sa počas vyšetrenia bezproblémovo koncentroval, intelekt žalobcu je v pásme populačného priemeru, nie sú prítomné ani iné bizarnosti v chovaní. Pokiaľ si žalobca nenájde iný zmysel života, je predpokad, že bude sklázať k depresiám, preto znalkyňa doporučila pokračovať v psychiatrickej liečbe.

17. Znalčka MUDr. Daria W. dňa 10.3.2017 vypracovala doplnok č. 1 k znaleckému posudku č. 30/2016, v ktorom závery uvedené v predmetnom posudku korigovala po doplnení informácií z psychologického vyšetrenia z 15.6.2011 (PhDr. Peter Klubert, PhD.). Znalčka dospela k záveru, že z dôvodu nepotvrdenia organicity v uvedenom psychologickom vyšetrení položku č. 253 (100 bodov) považuje za bezpredmetnú. Znalčka ďalej uviedla, že hodnotenie položky č. 252 - Postkomočný syndróm nie je nutné, u žalobcu nebol v čase znaleckého vyšetrenia postkomočný syndróm prítomný. V doplnku č. 1 znalčka opakovane poukázala na iné faktory ako narušené vzťahy v rodine, rozvod, finančné možnosti, osobnosť žalobcu, autokorekcie terapie žalobcom, ktoré mali výraznejší podiel na vzniku psychických problémov žalobcu.

18. K duševnému stavu žalobcu bol znalcom MUDr. Ivanom Andréom, PhD., MHA vypracovaný znalecký posudok č. 44/2016, datovaný 31.7.2016, z ktorého vyplýva záver, že zdravotný stav žalobcu je po psychickej stránke nepriznivý, žalobca trpí vážnymi psychickými poruchami, tieto poruchy vznikli jednoznačne v súvislosti s dopravnou nehodou. Stav žalobcu možno diagnosticky vyhodnotiť ako Organicky podmienenú poruchu osobnosti (F07.0). Táto diagnóza zahŕňa komplexným spôsobom všetky podstatné dimenzie zdravotného stavu žalobcu (narušenie emočného reagovania, kognitívnych funkcií, trvalú neschopnosť vykonávať cieľavedomú činnosť, sklon k impulzívnemu a výbušnému konaniu). Znalec na uvedené aplikoval položku č. 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy s bodovým ohodnotením na hornej hranici 1560 bodmi, ktoré s poukazom na vek žalobcu v čase úrazu (40 rokov) a následnú plnú invaliditu zvýšil na dvojnásobok. Celkové bodové ohodnotenie tak predstavuje 3 120 bodov. Podľa znalca je žalobca vzhľadom na svoje telesné a zmyslové hendikepy trvalo obmedzený, až vyradený z pracovného a spoločenského života, jeho rozmanité záujmy a aktivity pred úrazom sú zmazané ako celok. Žalobca nemôže športovať, fyzicky ani duševne pracovať, nedokáže sa sústrediť na pozeralie filmov, čítanie a pod. Znalec považuje uvedený stav žalobcu za trvalý a nemenný. K ustáleniu zdravotného stavu žalobcu došlo asi 5 rokov od úrazu, teda v roku 2014. Súčasný duševný stav žalobcu mal za následok aj zhoršenie a narušenie vzťahu k jeho blízkym príbuzným. Priame alebo nepriame následky prekonaného úrazu sa rozširujúcou mierou podieľali aj na rozvoje manželstva žalobcu. Na druhej strane žalobca našiel pomoc u rodičov. U žalobcu je v súčasnosti potrebná liečba odborným lekárom, vrátane užívania liekov. Systematická psychiatrická liečba môže mať len podporný význam, vývoj psychického stavu žalobcu však zásadným spôsobom ovplyvniť nemôže.

19. Znalec MUDr. Ivan André, PhD., MHA v doplnku č. 1 zo dňa 12.5.2017 k vyššie uvedenému znaleckému posudku zotrval na záveroch v predmetnom posudku uvádzaných, vyjadril sa aj k znaleckému posudku č. 30/2016 znalčky MUDr. Darie Strhanovej a jeho doplnku č. 1. Vyjadril jednoznačné presvedčenie, že v danom prípade mala byť použitá len položka č. 253 (Vážne duševné poruchy pri ťažkom poranení hlavy), položku č. 255 považuje za nadbytočnú. Bodové ohodnotenia znalčkou MUDr. Dariou Strhanovou považuje žalobca za neprimerane nízke. Žalobca mal 40 rokov, ktorú skutočnosť, znalčka vôbec nezohľadnila. Znalec tu zdôrazňuje, že základnou príčinou psychických ťažkostí žalobcu, jeho rodinných a osobných problémov bola práve dopravná nehoda. Znalec zotrval na správnosti použitia diagnózy F 07.0 u žalobcu, ktorá je komplexnou diagnózou a zahŕňa v sebe aj Organický psychosyndróm. Znalec sa nestotožnil so závermi znalčky MUDr. Darie Strhanovej, že na vzniku psychických problémov žalobcu mali výraznejší podiel iné faktory.

20. Za účelom odstránenia rozporov v znaleckých posudkoch MUDr. Darie Strhanovej a MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA bol v konaní ustanovený znalec MUDr. Eduard Višňovský, ktorý dňa 13.7.2020 vypracoval kontrolný znalecký posudok č. 55/2020. Znalec tu zohľadnil jednotlivé nálezy z vyšetrení žalobcu u lekárov, a to zo psychologického vyšetrenia PhDr. Otílie Madurkayovej z 14.10.2010, Odborný posudok Sociálnej poisťovne zo dňa 2.11.2010 vypracovaný MUDr. Martinom Ševčíkom a MUDr. Katarínou Linderovou, psychoterapeutický nález PhDr. Petra Kluberta, PhD. zo dňa 15.6.2011, nález zo psychologického vyšetrenia Mgr. Karola Zabáka z 17.9.2012, lekárske posudky o sťažení spoločenského uplatnenia žalobcu zo dňa 25.9.2012 a zo dňa 16.9.2013 vypracovaný MUDr. Jozefom Mattom a MUDr. Františkom Kuzmom, ďalej zdravotnú dokumentáciu MUDr. Viery Lysovej, psychiatrickej ambulancie v Hlohovci, nález zo psychologického vyšetrenia Mgr. Karola Zabáka z 27.10.2017. Znalec ďalej zohľadnil podľa neho podstatné informácie zistené z konfrontácie znalcov MUDr. Darie Strhanovej a MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA na pojednávaní v tomto konaní zo dňa 2.10.2017, 10.1.2018, 28.11.2018. Znalec vykonal aj opätovné vlastné psychologické posúdenie

osoby žalobcu. Berúc do úvahy vyššie uvedené skutočnosti znalec ohodnotil sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu položkou č. 253 a to 693 bodmi s navýšením o 1/3-inu (33,3 %), čo činí spolu 924 bodov. Podľa záverov znaleckého posudku je hodnotenie položky č. 255 z posudku MUDr. Strhanovej bezpredmetné, položka č. 253 z posudku MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA je správne zvolená, svojou výškou je však neadekvátne, čo znalec odôvodňuje tým, že ide o organický psychosyndróm ľahkého stupňa a aplikovať treba maximálne 1/3 absolútneho rozsahu bodov smerom od spodnej hranice položky. Znalec považuje za neadekvátne i zvýšenie o 100 %. V závere znaleckého posudku znalec konštatuje, že žalobca trpí organickou poruchou osobnosti, čo je vážna psychická trvalá porucha, ide o jej ľahký stupeň. Táto diagnóza je v priamom súvisi s dopravnou nehodou z 27.9.2009. Organická porucha osobnosti, pre ktorú sa žalobca stále ambulantne lieči je aktuálna, nevyliciteľná. Žalobca je obmedzený v možnosti adekvátne sa zamestnať, spoločensky sa uplatniť v zmysluplných vzťahoch a záujmoch, ktoré sa traumou zmazali, nedokáže vykonať adekvátne intelektovú činnosť pre narušenie sústredenia sa. Ide o trvalý a nemenný stav, ustálený, presný dátum ustálenia nie je možné exaktne stanoviť, sú to roky liečenia u psychiatra. Traumatická príčina a z nej vyplývajúci psychický stav sa podpísal aj pod narušenie vzťahu žalobcu k príbuzným, on sám si uvedomuje, že voči nim neadekvátne reaguje, je prudký, direktívny, dominantný, nedokáže to však ovplyvniť. Podľa záverov znalca odporúčaná psychoterapia, prípadne psychiatrická hospitalizácia ovplyvní len komplikácie organickej poruchy osobnosti, príčina klinického obrazu však vyliečiteľná nie je.

21. Na objednávku žalobcu znalci Ústavu pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii, spol. s r.o. (ďalej v texte len „Ústav“) dňa 30.4.2020 vypracovali kontrolný znalecký posudok č. 98/2019. Znalci Ústavu tu zhodnotili znalecké posudky MUDr. Darie Strhanovej a MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA, vrátane ich dodatkov, zohľadnili i zdravotnú dokumentáciu žalobcu, konfortácie uvedených znalcov na pojednávaniach v tejto veci, vykonali vlastné psychiatrické vyšetrenia žalobcu dňa 27.2.2020 a 5.3.2020. Znalci dospeli k záveru o prítomnosti Poruchy osobnosti žalobcu na organickom podklade, ktorej súčasťou sú aj organické zmeny intelektu žalobcu oproti premorbídnej úrovni a časť príznakov, ktoré spadajú k diagnostickému okruhu trvalých zmien osobnosti po katastrofickom zážitku. V zhode s ambulantnou psychologičkou MUDr. Vierou Lysovou znalci žalobcovi diagnostikovali i Organickú afektívnu depresívnu poruchu, na ktorú žalobca užíva antidepresíva a v minulosti absolvoval aj psychoterapiu. Žalobca v dôsledku uvedených psychických porúch, ktoré sa u neho vyvinuli v jednoznačnej príčinnej súvislosti s úrazom, nie je schopný dlhodobo fungovať na premorbídnej úrovni, jeho schopnosť uplatniť sa v rodinnom, partnerskom, sexuálnom, pracovnom, kultúrnom a športovom živote je významne znížená. Znalci konštatujú, že konfliktné vzťahy žalobcu s okolím, vyradenie z pracovného a spoločenského života, strata záujmov a motivácií, neschopnosť sústrediť sa a systematicky vydržať pri práci komplikujú životné uplatnenie žalobcu v nepriamej súvislosti s prekonným úrazom. Znalci uvedené hodnotia položkou č. 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy, na rozhraní strednej a hornej tretiny bodového rozsahu (260-1560), teda 1 040 bodov. Toto hodnotenie odôvodňujú tým, že žalobca je predsalen schopný čiastočného spoločenského uplatnenia, žije s matkou v spoločnej domácnosti, nakupuje, realizoval viaceré právne úkony, vybavil si svoje záležitosti, má čiastočný kritický pohľad na svoje správanie, viedol motorové vozidlo, popisuje aj mimomanželský vzťah po nehode a pod. Na druhej strane znalci vzali do úvahy aj nepriaznivú prognózu ďalšieho vývoja stavu, ktorý sa chronifikoval a ďalšou liečbou k významnejším zmenám nedôjde, dosiahne sa iba stabilizácia stavu. Znalci tu konštatovali splnenie podmienok pre zvýšenie náhrady na dvojnásobok, čo zodpovedá počtu bodov 2 080 vzhľadom k tomu, že žalobca mal v čase úrazu 40 rokov. Hodnotenie položky č. 255 považujú znalci za nadbytočné, pretože zistené príznaky trvalých zmien osobnosti sa prekrývajú s hodnotením položky 253.

22. V doplnku č. 1 ku kontrolnému znaleckému posudku znalec MUDr. Eduard Višňovský uviedol, že hodnotenie postkomočného syndrómu nie je v terajšej dobe aktuálne. Postkomočný syndróm už zo slova komócia vyplýva z „otrasu mozgu“, čo je však oproti diagnóze kontúzie mozgu (zmliaždenia) mozgu, ktorú utrpel žalobca kvalitatívne iná položka. Tento stav znalec pripísal bezvedomiu po traume v roku 2009, ktoré odznelo a dnes nie je prítomné, ale je potrebné ho odškodniť, čo sa aj stalo. Je v poriadku, že k odškodneniu za túto položku došlo na základe posudku MUDr. Ševčíka 30.05.2011. Išlo o relatívne krátkotrvajúce ochorenie, 130 bodov bolo aktuálnych. Naopak Organická porucha osobnosti vylučuje Postkomočný organický psychosyndróm (dg. F07.2), jeho hodnotenie položky 253 položku 252 nezahŕňa. Hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia titulom psychických následkov za položku 253 bolo možné vykonať zo strany lekára prvýkrát v období 5 rokov od traumy (teda cca v roku 2014). Na psychickom stave žalobcu sa síce podieľajú aj iné faktory (samota, finančné strádanie,

frustrácia z nezdarov v pracovnom zaradení), tieto faktory však vyplývajú z organického poškodenia. Tento fakt vyplýva z primárnej poruchy a nijako by nemal znížovať bodové ohodnotenie položky 253, ktorá sa viaže výsostne na Organickú poruchu osobnosti. Sama položka 253 v celom svojom rozsahu (teda od 260 po 1560 bodov) pomenováva a aj sa volá „Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy“, nie je teda možné ju aplikovať, ak by išlo o ľahké, reverzibilné (zvrätne) poruchy mozgu, ktorých prejavy by sa zásadne liečbou poruchy mohli redukovať alebo odstrániť. U žalobcu došlo iba k obrazu ľahkého stupňa organického psychosyndrómu - potvrdené opakovanými psychodiagnostickými vyšetreniami; raz bolo spomenuté pomedzie so stredným stupňom - v roku 2010. Posledné vyšetrenie Mgr. Zabákom z roku 2017 však konštatuje tiež iba ľahký stupeň organického poškodenia. Toto korešponduje aj psychiatrickým objektívnym vyšetrením. Ak by išlo iba o ľahký stupeň a znalec by nebral do úvahy vyšetrenie PhDr. Madurkyovej z roku 2010, k hranici 1/3 od spodnej hranice hodnotenia položky by sa ani nedalo pristúpiť. Na hodnotení v rozsahu 693 bodov znalec trvá, zdôrazňuje, že vonkoncom tu nejde o dolnú hranicu rozpätia, ktorá je 260 bodov. Hodnotenie nad hranicu dolnej tretiny položky, teda nad 693 bodov a vyššie by si vyžadovalo už stredne ťažký (oveľa závažnejší) stupeň organického poškodenia mozgu. A ešte vyššie by bol hodnotený ťažký stupeň organickej poruchy osobnosti. Horná hranica položky by už patrila najťažšej diagnóze a síce traumatickej demencii, čo je najťažší stupeň poškodenia mozgu. Podľa znalca nie je v tomto prípade dôvod na zvýšenie náhrady o 100 % a je potrebné vychádzať z konkrétneho prípadu a prihliadať na viacero faktorov (nielen vek, ale aj špecializácia, spoločenský dopad tvorby práce individua pred traumou a zmysel jeho práce pre spoločnosť). Pre porovnanie: vrcholový manažér, právnik, lekár, chirurg, profesor, akademik, vedec, politik, operný spevák ale aj napríklad modelka sú tak vysoko (alebo špecificky) orientované povolania, že naozaj aj mierny stupeň organického poškodenia mozgu by ich zásadne diskvalifikoval vo vykonávaní ich úzko špecializovanej, špecifickej, vysoko individualizovanej práce. V tomto prípade by objektívne bolo na mieste použiť vyššie percento zvýšenia. Samotný vek 40 rokov v čase úrazu nemá automaticky symbolizovať 100 % zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Berúc do úvahy vek žalobcu v čase traumy a význam jeho práce a jej dopad na spoločenské blaho spoločnosti ako aj iné základné somatické diagnózy pristúpil znalec k navýšeniu náhrady o 1/3, čo považuje za objektívne a obhájiteľné. Vyššie zvýšenie (resp. 100 %) by patrilo jedincovi, ktorý by vo veku traumy bol extrémne (alebo špecificky) spoločensky pracovne angažovaný, príčinou jeho invalidizácie by bola iba organická porucha osobnosti a v pôvodnom alebo podobnom pracovnom nasadení by bol úplne nepoužiteľný.

23. K dodatku č. 1 znalca MUDr. E. Višňovského sa dňa 26.10.2020 vyjadrili znalci Ústavu. Uviedli, že u žalobcu identifikovali okrem diagnózy Organická porucha osobnosti aj diagnózu Organická afektívna porucha, ktorá sa u žalobcu prejavuje dlhodobou chronifikovanou depresívnou symptomatikou, ktorá významnou mierou zhoršuje jeho funkčnosť prakticky vo všetkých oblastiach života. U žalobcu boli zistené aj príznaky Posttraumatickej stresovej poruchy. Navýšenie bodového hodnotenia na hranicu hornej a strednej tretiny považujú znalci za dôvodné a adekvátne. Bodové hodnotenie znalci navýšili o 100 % vzhľadom k tomu, že žalobca mal nehodu v mladom, produktívnom veku 40 rokov, kedy bol plne funkčný vo všetkých oblastiach života. Po nehode sa stal plne nefunkčným pracovne, spoločensky, partnersky, rodinne, rozpadol sa mu rodinný život. Znalci zastávajú názor, že každý človek má svoju spoločenskú hodnotu a nesúhlasia s tým, že 100 % zvýšenie si zaslúžia len jedinci s tými najvznešenejšími a najzaslúžilejšími povolania. Podstatný je rozdiel v miere spoločenského uplatnenia konkrétneho človeka pred nehodou a po nehode. Žalobca bol pred nehodou aktívne pracujúci a naplno aktívne žijúci človek, jeho stav po nehode je očividne rozdielny. Znalci tiež nesúhlasia s tým, že rovnakú závažnosť a podiel na sťažení spoločenského uplatnenia majú horšie zhojená jazva po tracheostómii, ťažkosti s hybnosťou dolných končatín pre poškodenie nervov a psychické poruchy. Chronifikované depresívne príznaky a organický psychosyndróm žalobcu limitujú podstatne viac. Aj pri ľahšej manuálnej práci žalobca v dôsledku psychických porúch nevydrží a nie je schopný podávať systematický pracovný výkon. Podľa znalcov práve psychické obmedzenia vyplývajúce z prítomnosti psychickej poruchy sa prejavujú sťaženým spoločenským uplatnením.

24. Na objednávku žalovaného bol dňa 8.9.2020 znalkyňou MUDr. Danielou Martišovou vypracovaný znalecký posudok č. 32/20 o sťažení spoločenského uplatnenia žalobcu, v ktorom znalkyňa skonštatovala, že žalobca trpí v dôsledku poranenia mozgu Organickou poruchou osobnosti ľahkého až stredného stupňa F 70.0. Za uvedenú diagnózu znalkyňa žalobcovi určila 693 bodov so zvýšením o 33,3 %, čo spolu predstavuje 924 bodov. Zdravotný stav žalobcu považuje za ustálený po 5 rokoch od úrazu, teda v roku 2014. Znalcký posudok vylúčila hodnotenie položky č. 255 ako psychogénnu poruchu po otrasných zážitkoch, pretože porucha žalobcu a jeho problémy v osobnom živote podľa znalkyne neboli

psychogénne podmienené, ale boli podmienené organicky, t. j. poškodením mozgu, čo bolo hodnotené v rámci položky č. 253. Znalčka vylúčila i hodnotenie položky č. 252 - Postkomočný syndróm, a to tiež z dôvodu, že žalobca po nehode nemal len prechodnú, funkčnú psychickú poruchu, ale trpel organickým poškodením mozgu hodnoteným v položke č. 253.

25. Zistený skutkový stav súd posúdil v zmysle nižšie uvedených ustanovení platných právnych predpisov:

26. Podľa § 420 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len Občiansky zákonník) každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

27. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

28. Podľa § 442 ods. 3 Občianskeho zákonníka škoda sa uhrádza v peniazoch; ak však o to poškodený požiada a ak je to možné a účelné, uhrádza sa škoda uvedením do predošlého stavu.

29. Podľa § 444 Občianskeho zákonníka pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

30. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zák. č. 381/2001 Z. z.) poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve.

31. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

32. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

33. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 437/2004 Z. z.) sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len „následok“).

34. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku (§ 7 a 8 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/437/20140801>>).

35. Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z. výška náhrady za bolesť a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu podľa odseku 1, za jeden bod a výsledná suma sa zaokrúhli na najbližšie celé euro smerom nahor.

36. Podľa § 5 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ustanoví výšku náhrady za bolesť a výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia určenú podľa odseku 2 opatrením vyhláseným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnením oznámenia o jeho vydaní najneskôr do 31. mája príslušného kalendárneho roka.

37. Podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %.

38. Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. lekársky posudok sa vydáva, len čo zdravotný stav poškodeného možno považovať za ustálený; ak ide o sťaženie spoločenského uplatnenia, spravidla až po uplynutí jedného roka od poškodenia na zdraví.

39. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. posudzujúci lekár hodnotí sťaženie spoločenského uplatnenia podľa sadzieb ustanovených v prílohe č. 1 v II. <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/437/20140801>> a IV. časti <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/437/20140801>>. Pri určovaní bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia sa hodnotí závažnosť poškodenia na zdraví a predpokladaný vývoj následkov.

40. Podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť až na dvojnásobok vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví. V prípadoch ustanovených v odseku 3 posudzujúci lekár prihliada aj na stanovisko poškodeného k odporúčanému zákroku.

41. Podľa § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z. ustanovenia § 9 ods. 7 a 8 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/437/20140801>> sa vzťahujú aj na hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia.

42. Podľa § 9 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z. ak je poškodenie na zdraví už svojimi znakmi zahrnuté v položke iného poškodenia na zdraví, bolesť za takéto poškodenie na zdraví sa nehodnotí osobitne.

43. V prílohe č. II zákona č. 437/2004 Z. z. sú uvedené sadzby bodového ohodnotenia za sťaženie spoločenského uplatnenia pri úrazoch. Pod položkou č. 253 je uvedené poškodenie - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy, za ktoré je možné prideliť poškodenému body v rozsahu od 260 do 1560.

44. Podľa oznámenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 133/2014 Z. z. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vydalo podľa § 5 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/437/>> opatrenie zo 14. mája 2014 č. S03594-OL-2014 o ustanovení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na rok 2014. Cieľom navrhovaného opatrenia je ustanoviť výšku náhrady za bolesť a výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na rok 2014 z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Opatrenie nadobúda účinnosť 31. mája 2014. Opatrenie ustanovuje výšku náhrady za bolesť a výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za jeden bod, čo v roku 2014 predstavuje 16,48 eur.

45. Dopravná nehoda z 27.9.2009 výrazne zasiahla do života žalobcu. Žalobca v súvislosti s dopravnou nehodou utrpel vážne poškodenia zdravia, pričom išlo tak o telesné poškodenia ako aj poškodenia psychické (duševné, zmyslové). Žalobca okrem iných telesných zranení a poškodení (pneumothorax, haemothorax, bilaterálne kontúzia pľúc, hrudníka, zlomenina kľúčnej kosti, sériová zlomenina rebier vpravo, prekonal bronchopneumóniu, septický stav, katabolický rozvrat, ťažký imunodeficientný stav, tracheostómia) utrpel aj ťažký úraz mozgu, kedy bol 3,5 mesiaca v bezvedomí (kóme). Znalec MUDr. Eduard Višňovský poukázal na závažné úrazy mozgového tkaniva žalobcu, v jeho mozgu došlo k subarachnoidálnemu krvácaniu (krvácanie pod jednu z plien mozgu, ktorá obaľuje a ochraňuje mozog pred nárazom). Došlo k nemu na viacerých miestach, ide o závažnú traumu mozgu, ktorá pravidelne vedie u postihnutých jedincov k organicite (teda následkom trvalým na psychické funkcie). Ide jednoznačne o ťažký mozgový úraz, ktorý zanecháva trvalé následky na psychických funkciách poškodeného. Znalec MUDr. Eduard Višňovský ďalej konštatoval, že je iba šťastím, že sa po tejto traume a dlhodobej kóme žalobca prebral a parciálne sa reštituovali jeho psychické funkcie.

46. Vzhľadom k poškodeniu zdravia žalobcu zapríčinenému predmetnou dopravnou nehodou si žalobca voči žalovanému uplatňoval viacero nárokov a bol doposiaľ žalovaným v súvislosti s poškodením jeho zdravia odškodnený sumou spolu vo výške 63 013,63 eur. Na základe rozsudku Krajského súdu v

Nitre č. k. 3To/38/2012-553 zo dňa 25.4.2012 bola žalobcovi dňa 14.8.2011 titulom náhrady škody na zdraví (telesné poškodenia žalobcu) uhradená suma vo výške 36 758,20 eur s poukazom na lekársky posudok MUDr. Ľubomíra Ševčíka - 2 390 bodov pri hodnote jedného bodu v sume 15,38 eur (2390 x 15,38 = 36 758,20). V konaní vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 10C/140/2012 si žalobca uplatňoval zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia z traumatologického hľadiska. Rozsudkom č. k. 10C/140/2012-432 zo dňa 16.2.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 6Co/186/2018-546 zo dňa 17.6.2020 bola žalobcovi priznaná suma vo výške 1 065,83 eur a suma vo výške 9 961,60 eur, t. j. spolu 11 027,43 eur. V priebehu tohto konania bola dňa 23.10.2020 žalobcovi poukázaná titulom náhrady škody na zdraví (duševné poruchy) suma 15 228 eur, ktorú žalovaný uhradil v nadväznosti na vypracovanie znaleckého posudku MUDr. Eduarda Višňovského, ktorý ohodnotil mentálne poškodenia zdravia žalobcu (položka č. 253) spolu 924 bodmi, čo pri hodnote jedného bodu 16,48 eur predstavuje sumu 15 228 eur.

47. V tomto konaní sa žalobca voči žalovanému domáhal zaplattenia náhrady škody na zdraví, a to odškodnením duševných (psychických) porúch na zdraví žalobcu. Predmetom konania je nárok žalobcu pripustený uznesením súdu č. k. 19C/140/2012-154 zo dňa 5.9.2016, ktorým sa žalobca voči žalovanému domáha zaplattenia náhrady škody na zdraví - jednorazového odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu vo výške 51 417,60 eur a sumy vo výške 25 708,80 eur ako zvýšenia náhrady o 50 %.

48. Súd na základe vykonaného dokazovania a po zhodnotení jeho výsledkov dospel k záveru, že nárok žalobcu je dôvodný, avšak nie v celom rozsahu.

49. Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že nárok, ktorý si žalobca podanou žalobou uplatnil, závisí od odborného posúdenia jeho zdravotného stavu a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje podľa počtu bodov pridelených odborne spôsobilou osobou (lekár). K uvedenému ohodnoteniu boli súdu predložené viaceré listinné dôkazy, a to lekárske posudky, znalecké posudky, ich doplnky ako aj kontrolné znalecké posudky, v ktorých lekári ako aj znalci dospeli k odlišným záverom. V záujme odstránenia rozporov v posúdeniach súd vykonal i vylúch a konfrontáciu znalcov na pojednávaní.

50. Doposiaľ predložené znalecké a lekárske posudky a body nimi pridelené za účelom ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu súd sumarizuje nasledovne:

51. S podanou žalobou žalobca súdu predložil lekársky posudok zo dňa 25.9.2012 MUDr. Jozefa Mattu a MUDr. Františka Kuzmu, ktorým bolo ohodnotenú sťaženie jeho spoločenského uplatnenia - položka č. 255 - Duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov spolu 400 bodmi.

52. Dňa 16.9.2013 bol MUDr. Jozefom Mattom a MUDr. Františkom Kuzmom vypracovaný lekársky posudok, v ktorom bola ohodnotená položka č. 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy pri ťažkom poranení hlavy, Organický psychosyndróm, Organická afektívna porucha celkom 1 150 bodmi. V uvedenom lekárskom posudku je konštatovaný dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav žalobcu, bez výhľadov regresie s následnou invalidizáciou pre trvale nezmenený stav, chronické depresívne ladenie, oslabené intelektové funkcie.

53. V roku 2016 bol žalobca vyšetrený súdom ustanovenou znalkyňou MUDr. Dáriou Štrhanovou, ktorá vypracovala znalecký posudok č. 30/2016 zo dňa 10.5.2016, v ktorom bola žalobcovi stanovená diagnóza Organický psychosyndróm, Depresívna porucha reaktívna. Žalobcovi bola priznaná položka č. 255 - Vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií (počet bodov 400) s tým, že znalkyňa prihládla aj na bolesti po početných úrazoch oboch partnerov, čo malo podľa nej vplyv na zníženú toleranciu na záťaž, že partneri podráždene reagovali už na minimálne podnety. Znalkyňa ďalej žalobcovi priznala ohodnotenie položky č. 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy (počet bodov 100) ešte za Organicitu ľahkého stupňa verifikovanú psychodiagnosticky v 9/2012 a konštatovala, že u žalobcu následne došlo liečbou a nácvikom pamäte k zlepšeniu stavu. Dňa 10.3.2017 znalkyňa vypracovala doplnenie znaleckého posudku, v ktorom už položku č. 253 u žalobcu nehodnotila, pretože po doplnení výpisu z psychologického nálezu PhDr. Petra Kluberta, PhD. zo dňa 15.6.2011, v ktorom nebola popísaná organicita, postkomočný syndróm, depresia, ani iné symptómy poukazujúce na duševnú poruchu, túto položku považuje za bezpredmetnú.

54. Žalobca bol v roku 2016 vyšetrený aj znalcom MUDr. Ivanom Andréom PhD., MHA, ktorý mu za ohodnotenie položky č. 253 priznal maximálny počet bodov 1 560, ktorý vzhľadom na vek žalobcu v čase nehody ešte zvýšil o 100 %, teda na celkový počet bodov 3 120. Znalec konštatoval, že žalobca je vzhľadom na svoje telesné a zmyslové hendikepy trvalo zásadne obmedzený, vyradený z pracovného a spoločenského života, žalobca trpí vážnymi psychickými poruchami a tieto vznikli v jednoznačnej príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou. Znalec považuje aktuálny duševný stav žalobcu za nemenný a trvalý, ustálený približne päť rokov od úrazu, teda v roku 2014. Zdravotný stav žalobcu mal za následok aj zhoršenie a narušenie jeho vzťahu k príbuzným, priame alebo nepriame následky úrazu sa rozhodujúcou mierou podieľali aj na rozvoje manželstva žalobcu, na druhej strane žalobca našiel pomoc u svojich rodičov. U žalobcu ide o komplexnú psychopatologickú štruktúru, jeho systematická liečba môže mať len podporný význam.

55. Vzhľadom k výrazným rozdielom v bodových ohodnoteniach sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu ako aj stanovených diagnózach, ktoré vyplynuli zo znaleckých posudkov znalkyne MUDr. Darie Strhanovej a znalca MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA súd vykonal aj konfrontáciu uvedených znalcov na pojednávaní. Podstatný rozdiel v posúdeniach osoby žalobcu znalcami spočíval v tom, že kým znalec MUDr. André je presvedčený, že psychické poruchy žalobcu vznikli jednoznačne v súvislosti s touto dopravou nehodou a sú jej následkom, znalkyňa MUDr. Strhanová zastáva názor, že na psychickom stave žalobcu sa podpísal aj rozvod, obmedzené finančné možnosti, nielen dopravná nehoda. Podľa znalkyne MUDr. Strhanovej je žalobca obmedzený v niektorých oblastiach bežného a spoločenského života ale len pre jeho telesné ťažkosti, nie pre duševný stav, jeho zdravotný stav sa môže pod vplyvom vhodnej liečby aj zlepšiť. Znalec MUDr. André považuje žalobcu za zásadne obmedzeného, a to pre telesné i zmyslové hendikepy, žalobca má poškodený mozog s čím sú spojené vážne duševné a mozgové poruchy, má narušené kognitívne funkcie v spojení s emočnými poruchami, jeho zdravotný stav nie je možné zvrátiť, lieky mu len pomáhali zmierniť prejavy jeho ochorenia. Znalci počas konfrontácie zotrvali na záveroch, ktoré uviedli v písomne vypracovaných znaleckých posudkoch, rozdielnosť týchto záverov sa nepodarilo odstrániť ani po konfrontácii znalcov.

56. V konaní bol následne ustanovený znalec MUDr. Eduard Višňovský, ktorého súd požiadal o vypracovanie kontrolného znaleckého posudku. Len pre úplnosť súd uvádza a pripomína, že MUDr. Eduard Višňovský bol ustanovený až uznesením súdu č. k. 19C/140/2012-358 zo dňa 16.12.2020, po tom, ako predchádzajúci znalci, a to MUDr. Monika Konvícká, MUDr. Ján Bernát MPH i FORENZA - znalecká a psychiatrická organizácia s.r.o. z rôznych dôvodov posudok nevypracovali.

57. Podľa kontrolného znaleckého posudku č. 55/2020 MUDr. Eduarda Višňovského zo dňa 13.7.2020 je u žalobcu aktuálne hodnotenie položky č. 253 počtom bodov 693, teda na dolnej a strednej hranici bodového rozpätia. Túto položku znalec vzhľadom k veku žalobcu v čase úrazu (40 rokov) navýšil o 1/3-inu (33,3%) a žalobcovi priznal spolu 924 bodov.

58. Dňa 3.8.2020 žalobca predložil súkromný znalecký posudok Ústavu č. 98/2020 zo dňa 30.4.2020, v ktorom znalci ohodnotili sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu položkou 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy 1 040 bodmi, teda na rozhraní strednej a hornej tretiny bodového rozsahu a túto položku navýšili na dvojnásobok (2 080 bodov) s poukazom na skutočnosť, že žalobca mal v čase úrazu vek 40 rokov. Hodnotenie položky č. 255 považujú znalci za nadbytočné, pretože zistené príznaky trvalých zmien osobnosti po katastrofickom zážitku sa prekrývajú s príznakmi nimi stanovených diagnóz a sú odškodnené v položke č. 253.

59. Z vyššie citovaných znaleckých posudkov mal súd preukázané, že žalobca trpí Organickou poruchou osobnosti (diagnóza F 07.0), čo je trvalá psychická porucha, pre ktorú sa žalobca aj aktuálne lieči. Uvedenú diagnózu potvrdil znalec MUDr. Ivan André, PhD. MHA, potvrdil ju aj znalec MUDr. Eduard Višňovský a vyplýva i zo znaleckého posudku Ústavu. Znalec MUDr. Eduard Višňovský konštatoval, že pre organickú poruchu osobnosti (F 07.0) podľa aktuálne platnej Medzinárodnej klasifikácie chorôb MKCH 10 platí, že táto spadá pod dg. jednotku (nadradenú) F 07 - Zmeny osobnosti a správania, ktoré môžu byť zvyškovou alebo sprievodnou poruchou mozgovej choroby alebo poškodenia či dysfunkcie mozgu. Poruchu F 07.0 charakterizujú - významné zmeny premorbídnych vzorov správania vrátane prejavov emócií, potrieb a podnetov (v súvislosti s organickou príčinou, na organickom podklade). Súčasťou klinického obrazu môže byť i zhoršenie poznávania a myslenia, zmeny sexuálneho správania.

Nebolo sporným, že žalobca do obdobia úrazu nebol evidovaný u žiadneho psychiatra ani psychológa. Liečbu u ambulantnej psychiatričky MUDr. Viery Lysovej žalobca zahájil 3 roky po dopravnej nehode (1. psychiatrické vyšetrenie absolvoval dňa 7.9.2012). Už psychiatrička MUDr. Viera Lysová žalobcovi diagnostikovala Organický psychosyndróm a Reaktívnu depresívnu poruchu. Diagnózu Organický psychosyndróm potvrdilo aj opakované psychologické vyšetrenie Mgr. Zabáka a PhDr. Madurkayovej, ľahký stupeň Organického psychosyndrómu diagnostikoval žalobcovi aj Mgr. Karol Zabák (vyšetrenie zo dňa 17.9.2012), rovnaké závery vyplývajú i z vyšetrení žalobcu psychologičkou MUDr. Vierou Lysovou. Zo psychologického vyšetrenia žalobcu klinickou psychologičkou PhDr. Otiliou Madurkayovou zo dňa 14.10.2010 tiež vyplýva deteriorácia na podklade organických zmien centrálného nervového systému v miernom až na hranici stredného stupňa. Podľa MUDr. Eduarda Višňovského Organický psychosyndróm bol následkom samotnej traumy ale aj umelého spánku, v ktorom musel byť žalobca s cieľom šetriť mozog po tak závažnej traume udržiavaný. MUDr. Eduard Višňovský v posudku z 13.7.2020 potvrdzuje v aktuálnom klinickom obraze žalobcu príznaky ľahkého organického psychosyndrómu (teda organickej poruchy osobnosti). Tá sa prejavuje vo sfére emotivity (žalobca má sklony k impulzívnym prejavom, poklesla jeho frustračná tolerancia, je iritabilný, maladaptívny, uvedomuje si, že sa zmenila jeho emočná reaktivita aj voči najbližším príbuzným), došlo k oplošteniu vyšších citov a redukcii formátu jeho osobnosti. Klinickí psychológovia konštatujú výraznú deterioráciu. Redukujú sa záujmy, spontaneita, sebavedomie, sebaistoť, pod týmto vplyvom sa cíti sociálne hendikepovaný, v myslení dominujú insuficienčné a obavné nepsychotické obsahy. Táto Organická porucha osobnosti - hoci jej ľahký stupeň -je v priamej súvislosti traumou, nie je vyliečiteľná, odstrániteľná. Môžu sa zlepšovať iba s ňou súvisiace komplikácie, základné poškodenie mozgu by to však nevyriešilo. Zo znaleckých posudkov MUDr. Eduarda Višňovského, rovnako ďalších znalcov (MUDr. Ivan André PhD., MHA, znalci Ústavu, MUDr. Daniela Martišová) je zrejmé, že príčinou toho stavu žalobcu je prekonaná trauma z roku 2009.

60. Znalcami Ústavu ako aj MUDr. Vierou Lysovou bola žalobcovi pri diagnóze Organická porucha osobnosti (F 07.0) stanovená i diagnóza Organická afektívna (depresívna) porucha, ktorá významnou mierou sťažuje jeho spoločenské uplatnenie. Táto diagnóza bola znalcami Ústavu žalobcovi stanovená pri znaleckom vyšetrení, opakovane sa uvádza i v predchádzajúcich vyšetreniach. Podľa znalcov Ústavu súčasný výskyt psychických porúch Organická porucha osobnosti a Organická afektívna porucha s nepriaznivým priebehom u žalobcu vedú k závažnejším psychickým ťažkostiam, k závažnejšej poruche funkčnosti ako aj k významnému sťaženiu spoločenského uplatnenia, ako by spôsobovala iba samotná Organická afektívna porucha.

61. Dopravná nehoda zo dňa 27.9.2009 vážne zasiahla do života žalobcu a jeho rodiny a je nepochybne aj príčinou jeho psychických porúch a problémov. V konaní bolo nepochybne preukázané, že žalobca je obmedzený vo viacerých oblastiach života, nedokáže riadne fungovať a uplatniť sa v rodinnom, partnerskom, sexuálnom, pracovnom, kultúrnom či športovom živote a jeho nárok na zaplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia tak je dôvodný.

62. Z jednotlivých znaleckých posudkov súd vyvodil záver, že u žalobcu je aktuálne hodnotenie sťaženia jeho spoločenského uplatnenia za základe položky č. 253 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy. Hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu touto položkou vyplýva z lekárskeho posudku MUDr. Jozefa Mattu a MUDr. Františka Kuzmu zo dňa 16.9.2013 ale aj zo znaleckých posudkov MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA, MUDr. Eduarda Višňovského, MUDr. Daniely Martišovej i z posudku Ústavu. Položka č. 253 je v zmysle týchto posudkov ohodnotená iným počtom bodov. Podľa prílohy č. I zákona č. 437/2004 Z. z. je za hodnotenie položky č. 253 - Vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy možné prideliť poškodenému od 260 do 1560 bodov. Počet bodov je nutné priradiť podľa závažnosti ochorenia, jeho prejavov, dopadov na život poškodeného a predovšetkým je nutné brať na zreteľ požiadavku primeranosti. Pri takto pomerne rozsiahlej škále hodnotenia, tak môžu vzniknúť medzi hodnoteniami podstatné rozdiely, čo je aj prejednávaný prípad.

63. V prípade žalobcu súd nemohol akceptovať ohodnotenie položky č. 253 maximálnym počtom bodov 1560 (+ zvýšenie na dvojnásobok - 3 120 bodov) tak, ako to urobil znalec MUDr. Ivan André, PhD., MHA a za neprímerané považoval aj stanovenie 1 040 bodov (rovnako zvýšené na dvojnásobok - 2 080 bodov) tak, ako to vyplynulo zo znaleckého posudku Ústavu. Pridelenie bodov v uvedenom rozsahu považoval súd za neprímerané a nadhodnotené. Na druhej strane považoval za neprímerane nízke stanovenie počtu bodov na hranici dolnej a strednej tretiny bodového rozpätia, tak ako to urobil MUDr.

Eduard Višňovský pridelením počtu bodov 693. Už zo samotného názvu uvedenej položky č. 253 je zrejmé, že musí ísť o mozgové alebo duševné poruchy, ktoré sú vážne a zároveň musí ísť o poruchy po ťažkom poranení hlavy. V prípade ľahších a menej závažných porúch mozgu by tieto ani nebolo možné pod položku č. 253 subsumovať a prideliť im ani minimálny počet bodov. Akcentovať preto závažnosť duševných porúch v prípade žalobcu podľa názoru súdu nie je namieste, práve naopak „vážnosť“ mozgových a duševných porúch je nevyhnutnou podmienkou pre to, aby bolo možné o hodnotení tejto položky v prípade žalobcu vôbec uvažovať. Inými slovami povedané, pokiaľ by duševné a mozgové poruchy žalobcu boli menej závažné, prípadne by išlo o poruchy odstrániteľné, nebolo by možné žalobcu podľa položky č. 253 vôbec odškodniť, a to ani pridelením minimálneho počtu bodov, čo je v danom prípade 260. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobca vážnymi psychickými poruchami mozgu, ktoré u neho nastali práve v súvislosti s ťažkým poranením zapríčineným dopravnou nehodou, trpí a v konaní prakticky všetci znalci (s výnimkou MUDr. Strhanovej) potvrdili, že ide o poruchy trvalé a neodstrániteľné, bez perspektívy ich redukcie do budúcnosti. Základ pre hodnotenie položky č. 253 je tak nepochybne daný. Je však potrebné si uvedomiť, že za hodnotenie položky č. 253 je možné prideliť počet bodov od 260 do 1560. Priznanie počtu bodov na dolnej hranici bodového rozpätia by bolo aktuálne v prípade ľahkého stupňa organického psychosyndrómu, teda v prípade, ak by sa síce preukázalo poškodenie mozgu, avšak išlo by o ľahšie diagnózy. Naopak v prípade ťažšieho stupňa organického poškodenia mozgu by bolo namieste pridelenie počtu bodov na hornej hranici bodového rozpätia. Znalec MUDr. Eduard Višňovský podľa názoru súdu zrozumiteľne a logicky vysvetlil (str. 6 doplnku k ZP), že „Hodnotenie nad hranicu dolnej tretiny položky - teda nad 693 bodov a vyššie by si vyžadovalo už stredne ťažký (oveľa závažnejší) stupeň organického poškodenia mozgu. A ešte vyššie by bol hodnotený ťažký stupeň organickej poruchy osobnosti. Horná hranica položky by už patrila najťažšej diagnóze a síce traumatickej demencii, čo je najťažší stupeň poškodenia mozgu. Teda žalobca by mal byť rád, že jeho stupeň poškodenia nie je taký závažný, aby sa museli aplikovať vyššie body položky. Vyplatenú sumu za takéto bodovanie by totiž pri závažnom organickom poškodení nikdy nebol schopný užiť a patrila by opatrovníkovi, ktorý by mu musel byť stanovený, musel by byť pravdepodobne pozbavený spôsobilosti na právne úkony, čo v prípade žalobcu neprichádza do úvahy.“ Hodnotiť položku č. 253 v hornej hranici bodového rozpätia je tak možné len v tých najzávažnejších a najťažších prípadoch, a to rozhodne prípad žalobcu nie je. V prípade žalobcu je síce zrejmé, že dopravná nehoda ho určitým spôsobom poškodila a stigmatizovala, mala nepochybne vplyv na obmedzenie schopností žalobcu uplatniť sa v živote. Žalobca má po nehode poruchy pamäte, má problémy si veci zapamätať, nepodarilo sa mu dokončiť školu, ktorú predtým študoval. Na druhej strane však v prípade žalobcu nejde o osobu, ktorá by bola vzhľadom na vážne poškodenie mozgu v celom rozsahu odkázaná na pomoc iných, či dokonca pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Je nesporné, že žalobca je obmedzený i v uplatnení sa na trhu práce, mal aj snahu pracovať, avšak pri žiadnej práci dlhšie nevydržal. Obmedzenia, ktorými žalobca po telesnej i duševnej stránke trpí, ho však úplne nevyraďujú z bežného života. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca bol poslancom obecného zastupiteľstva v obci Pohranice, pričom poslancom sa stal až po dopravnej nehode a túto funkciu vykonával od 27.11.2010 do 15.11.2014. Podľa názoru súdu už zo samotného zastávania tejto funkcie celé volebné obdobie po dopravnej nehode, a to bez ohľadu na to, či bol žalobca vo funkcii aktívny naznačuje, že žalobca, pokiaľ celé volebné obdobie vo funkcii zotrval, musel byť na túto funkciu spôsobilý. Súd považoval za zistené, že žalobca nie je odkázaný na inú osobu v otázke základných životných potrieb. Žalobca sa dokáže sám zorientovať v neznámom prostredí, požiadať inú osobu o pomoc (napr. sa spýtať na cestu), prísť na úrad, a hoci si niekedy musí pre istotu na papierik napísať kam ide a čo má vybaviť, nie je možné o ňom uviesť, že je celkom odkázaný na pomoc iných. V oblasti športu je žalobca v porovnaní s obdobím pred nehodou obmedzený (predovšetkým pre telesné hendikepy), nie sú však v jeho prípade vylúčené všetky činnosti. Žalobca sa sám vyjadril, že s najbližšou rodinou ide do prírody, zoberali ho aj na kúpalisko, chodieval do lesa, kde majú jeho kamaráti chalupy. Po dopravnej nehode sa okruh jeho známych a priateľov zredukoval, zostali mu traja alebo štyria skutoční kamaráti, ktorí mu pomôžu, keď niečo potrebuje. Súd považoval za preukázané, že práve z dôvodov majúcich pôvod v dopravnej nehode došlo k rozpadu manželstva žalobcu s Adrianou Čulákovou. K nezhodám medzi manželmi došlo z viacerých príčin, jednak majetkových, keď obaja manželia boli po dopravnej nehode dlhodobo práceneschopní ale aj vzhľadom na výčitky v súvislosti s dopravnou nehodou. Z výsluchu samotného žalobcu ale aj jednotlivých v konaní vypočutých svedkov, a Otilie E. (matky žalobcu), Adriany E. (bývalej manželky žalobcu), Mgr. Klaudie M. (bývalej švagrinej žalobcu) i Soni Q. (susedy žalobcu) vyplynulo, že žalobca sa po dopravnej nehode zmenil, zostal viac apatický, smutný, s nezáujmom o život, čo sa na druhej strane strieda s agresivitou, výbuchmi hnevu, je prchký, reaguje nepredvídateľne na rôzne životné situácie, má často depresívnu náladu, nemá chuť do života a chýba mu zmysel života. Žalobca synovi rozbil klávesnicu počítača, bývalej manželke rozbil

notebook a krompáčom rozbil dcére okno na aute. Stalo sa aj, že s bandaskou benzínu behal okolo domu a chcel dom podpáliť.

64. Sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia napĺňa predovšetkým satisfakčnú funkciu, je teda náhradou nemateriálnej ujmy a má slúžiť na to, aby si poškodený mohol zabezpečiť náhradné pôžitky na kompenzovanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a obmedzení v živote. Súd nechce nijakým spôsobom bagatelizovať následky dopravnej nehody na duševnom zdraví žalobcu, avšak na druhej strane je potrebné mať na zreteli aj požiadavku primeranosti odškodnenia, na ktoré má žalobca nepochybne nárok.

65. Berúc do úvahy všetko vyššie uvedené súd dospel k záveru, že v prípade žalobcu rozhodne neprichádza do úvahy hodnotenie položky č. 253 na hornej hranici bodového rozpätia, na druhej strane považoval súd za neprimerane nízke hodnotenie na spodnej hranici (toto v podstate nevyplývalo zo žiadneho znaleckého posudku). Vzhľadom na poškodenia mozgu žalobcu, ako aj na preukázane stanovené obe hlavné diagnózy, a to Organická porucha osobnosti ako aj Organická afektívna porucha, zohľadniac následky poškodenia a obmedzenia žalobcu v jeho živote súd považoval za primerané priznať žalobcovi za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia ohodnotenie položky č. 253 stanovením 910 bodov, čo zodpovedá presne strednému bodovému rozsahu zákonom stanovenej sadzby (260 - 1560). Súd pritom vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. Eduarda Višňovského, avšak vzhľadom k tomu, že u žalobcu bola z vykonaného dokazovania zrejmä i ďalšia diagnóza, a to Organická afektívna porucha, ktorú znalec MUDr. Eduarda Višňovský vo svojom znaleckom posudku nehodnotil, tiež vzhľadom k obmedzenému fungovaniu a preukázanému poklesu schopnosti žalobcu uplatniť sa v rodinnom, partnerskom, sexuálnom, pracovnom, kultúrnom a športovom živote súd považoval za spravodlivé stanovenie bodov v polovici zákonom stanoveneho bodového rozpätia.

66. Pokiaľ ide o hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu inými položkami, a to položka č. 252 - Postkomočný syndróm a č. 255 - Vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií, hodnotenie uvedených položiek aktuálne nie je, čo v prípade položky č. 252 napokon potvrdila MUDr. Daria Strhanová, ktorá pôvodne túto položku v prvotnom znaleckom posudku u žalobcu hodnotila a uvedené potvrdil i MUDr. Eduard Višňovský. V prípade položky č. 255 jej nadbytočnosť potvrdil aj MUDr. Ivan André PhD., MHA. Položkami č. 252 a 255 sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu nehodnotil ani Ústav.

67. S poukazom na ustanovenie § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. znalci MUDr. Ivan André, PhD., MHA, MUDr. Eduard Višňovský i znalci Ústavu dospeli k záveru o opodstatnenosti zvýšenia základného bodového ohodnotenia, pričom znalci MUDr. Ivan André PhD., MHA ako aj znalci Ústavu toto zvýšili o 100 %, teda na dvojnásobok, kým znalec MUDr. Eduard Višňovský ohodnotenie položky č. 253 zvýšil o 1/3, teda o 33,3 %. Znalci zvýšenie bodového ohodnotenia odôvodnili predovšetkým s poukazom na vek žalobcu v čase nehody (40 rokov) ale aj vzhľadom na obmedzenia, ktorými žalobca z dôvodu dopravnej nehody trpí.

68. Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. je v kompetencii posudzujúceho lekára. Z predmetného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť práve vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal poškodený vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví. Súd považoval za preukázané, že práve dopravná nehoda u žalobcu spôsobila, že zostal čiastočne vyradený z pracovného i spoločenského života, rozpadlo sa mu aj manželstvo, v ktorom predtým väčšie problémy neboli. Nie je sporným, že ku škodovej udalosti došlo práve v čase, kedy bol žalobca v produktívnom veku 40 rokov, čo je potrebné vziať pri posudzovaní zvýšenia bodového ohodnotenia do úvahy. Žalobca obmedzeniami v možnosti uplatniť sa v živote nepochybne trpí, čo však neznamená, že je zo spoločenského, kultúrneho či pracovného života vyradený úplne. Súd mal z vykonaného dokazovania preukázané, že žalobca

nie je úplne vyradený z bežného života. Okruh priateľov sa mu síce zredukoval a žalobca sa nemôže (najmä pre telesné hendikepy) venovať činnostiam, ktoré robieval pred nehodou, môže však voľný čas tráviť iným spôsobom, čo aj potvrdil, keď uviedol, že zájde do prírody či na kúpalisko. Súd sa nestotožnil s názorom MUDr. Eduarda Višňovského o tom, že zvýšenie náhrady o 100 % si zaslúžia len jednotlivci, ktorí sú významne spoločensky, kultúrne či dokonca politicky angažovaní a ich práca má vplyv na spoločnosť. Podľa názoru súdu má každý jednotlivec v tejto spoločnosti svoje miesto, vytvára si vzťahy so svojim okolím, čo je aj prípad žalobcu a pokiaľ sú tieto vzťahy a fungovanie jednotlivca vzhľadom k následkom, ktoré takýto jednotlivec utrpel narušené, má takýto jednotlivec nepochybne nárok na určité zadosťučinenie, čo je aj podstatou náhrady za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia. Príčinou obmedzení žalobcu sú však nielen jeho psychické poruchy, ale aj obmedzenia telesné, ktoré tiež významne sťažujú jeho spoločenské uplatnenie. Povedané inak, nielen psychické poruchy žalobcu sú príčinami obmedzení, ktorými žalobca trpí. Aj z uvedeného dôvodu súd považoval za neprimerané zvýšenie náhrady na dvojnásobok. Vzhľadom na vek žalobcu v čase nehody i vzhľadom na jeho obmedzené možnosti sebarealizácie v pracovnom a spoločenskom živote súd považoval za primerané zvýšenie bodového hodnotenia sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 50 %, čo potom predstavuje celkové bodové hodnotenie 1 365 bodov. Vychádzajúc z hodnoty jedného bodu vo výške 16,48 eur, čo v konaní nebolo sporným, predstavuje celková suma náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu vo výške 22 496 eur.

69. Podanou žalobou sa žalobca domáhal priznania zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % s poukazom na ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. V podaní, ktoré žalobca predložil súdu na pojednávaní dňa 24.2.2021 žalobca svoj nárok modifikoval a dožadoval sa priznania zvýšenia náhrady o 40 %. Podľa ustálenej súdnej praxe predpokladom mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je existencia takých skutočností, ktoré umožňujú vyvodiť záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré už samo predstavuje náhradu za preukázateľné nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie a plnenie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh. Primerané zvýšenie nad stanovenú najvyššiu výmeru odškodnenia však prichádza do úvahy len výnimočne, v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Predpokladom primeraného zvýšenia čiastky, zodpovedajúcej základnému počtu bodov zistenému lekárom, je existencia takých skutočností, ktoré umožňujú záver, že obmedzenie poškodeného nie je možné vyjadriť len základným odškodnením za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré už samotné predstavuje náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie a plnenie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh. Aj podľa súdnej praxe (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/90/2004) za sťaženie spoločenského uplatnenia treba rozumieť vylúčenie alebo obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, či dokonca priame znemožnenie výkonu alebo voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho seabavzdelávania. Len vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa je možné sumy odškodnenia primerane zvýšiť nad najvyššie sadzby odškodnenia. Z uvedeného je zrejmé, že takéto zvýšenie by nemalo byť pravidlom, ale skôr výnimkou a k takémuto zvýšeniu by malo dochádzať vo výnimočných prípadoch.

70. Ako už súd uviedol vyššie, v konaní bolo nepochybne preukázané, že žalobca je práve v dôsledku zranení, ktoré pri dopravnej nehode utrpel, výrazne obmedzený v každodennom živote. Uvedené jednoznačne vyplynulo z vyššie popísaných lekárskeho posudkov, znaleckých posudkov, ich doplnkov, výpovede žalobcu i jednotlivých v konaní vypočutých svedkov, výsluchu i konfrontácie znalcov, ktoré súd na pojednávaní vykonal. Súd mal z takto vykonaného dokazovania preukázané, že žalobca je obmedzený v osobnom a rodinnom, pracovnom, spoločenskom, kultúrnom, športovom živote, jeho sťaženie priamo podstatným spôsobom sťažuje výkon či voľbu povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho seabavzdelávania. Z dikcie ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. vyplýva možnosť súd v prípadoch hodných osobitného zreteľa náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to najviac o 50 %. Závažné následky dopravnej nehody na zdraví žalobcu, ktoré boli v konaní preukázané, považoval súd za dôvody hodné osobitného zreteľa a dospel k záveru, že je dôvod, aby bola náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu s poukazom na ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. primerane zvýšená. V prejednávanej príhode však dospel súd k záveru, že obmedzenia, ktorými žalobca trpí, neznamenajú jeho úplné vyradenie z fungovania v rámci spoločnosti. Žalobca je síce v každodennom fungovaní obmedzený, existujú však činnosti, ktorým sa venovať vie a môže. Žalobca je aj pomerne samostatný v tom, že si dokáže na úradoch vybaviť veci,

ktoré potrebuje, dostať sa do miesta, kam potrebuje, požiadať o pomoc, a to aj neznáme osoby. Nie je možné hovoriť ani o totálnej strate sociálnych kontaktov, žalobca sám popisuje, že mu zostali traja až štyria ozajstní kamaráti, na druhej strane však stratil manželku, s ktorou po nehode už nedokázal riadne fungovať v rámci manželského zväzku. Vzhľadom na všetko doposiaľ uvedené považoval súd za primerané náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu zvýšiť o 30 %. Vychádzajúc zo sumy priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 22 496 eur súd z dôvodov hodných osobitného zreteľa priznal žalobcovi primerané zvýšenie tejto náhrady v sume 6 749 eur.

71. Podľa § 144 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) žalobca môže vziať žalobu späť.

72. Podľa § 145 ods. 2 CSP ak je žaloba vzatá späť sčasti, súd konanie v tejto časti zastaví. O čiastočnom späťvzati žaloby rozhodne súd v rozhodnutí vo veci samej.

73. Pretože žalobca na pojednávaní dňa 24.2.2021 doručil súdu písomné späťvzatie žaloby a ďalej sa voči žalovanému domáhal zaplattenia sumy vo výške 19 050,40 eur ako jednorazového odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia a sumy vo výške 13 711,36 eur ako zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 40 %, súd konanie v rozsahu nad žalobcom požadované nároky zastavil. Konanie tak súd zastavil v časti o zaplattenie sumy 32 367,20 eur ako jednorazového odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu (51 417,60 eur - 19 050,40 eur = 32 367,20 eur) a v časti o zaplattenie sumy vo výške 11 997,44 eur ako zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (25 708,80 eur - 13 711,36 eur = 11 997,44 eur). Dôvodom späťvzatia žaloby bola jednak čiastočná úhrada dlžnej sumy vo výške 15 228 eur po podaní žaloby a ďalej prehodnotenie nároku žalobcu, ktorý svoj nárok modifikoval v nadväznosti na znalecký posudok Ústavu.

74. Pretože súd považoval za dôvodný nárok žalobcu na zaplattenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 22 496 eur, žalobcovi týmto rozsudkom priznal nárok na zaplattenie sumy vo výške 7 268 eur (22 496 eur - 15 228 eur = 7 267,20 eur). Vo zvyšnej časti žalobcom požadovanej sumy náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

75. Súd ďalej žalobcovi s poukazom na ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. priznal primerané zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 30 %, čo zodpovedá sume vo výške 6 749 eur. Aj v tejto časti súd nárok žalobcu na zaplattenie ďalšej sumy zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia pre jeho nedôvodnosť zamietol.

76. Súd dodáva, že v rámci dokazovania sa oboznámil so všetkými znaleckými posudkami a ich doplnkami, ktoré boli súdu počas konania predložené tak žalobcom ako aj žalovaným, znalecký posudok a jeho doplnok vypracoval i súdom ustanovený znalec. Tieto znalecké posudky považoval súd za rovnocenné a nevzhliadol žiaden dôvod, pre ktorý by na niektorý z predložených posudkov nemal v konaní prihliadať, a to aj pokiaľ ide o posudok Ústavu. Nebolo sporným, že súdom ustanovení znalci sa opakovane ospravedlňovali a žiadali, aby súd v konaní ustanovil iného znalca. Pokiaľ žalobca za týchto okolností z vlastnej iniciatívy a v záujme ukončenia sporu požiadal o vyhotovenie kontrolného znaleckého posudku znalecký ústav, toto nie je možné vyhodnotiť ako neehospodárne. Žalobca predsa nemohol predpokladať, či v poradí už tretí súdom ustanovený znalec posudok vypracuje a v akom časovom horizonte. Predloženie iného kontrolného znaleckého posudku popri kontrolnom znaleckom posudku súdom ustanoveného znalca preto súd nepovažoval za účelové a na tento dôkaz v konaní prihliadal. Argumenty žalovaného o kolegiálnych vzťahoch znalcov Ústavu a MUDr. Ivana Andrého, PhD., MHA, čo mohlo podľa žalovaného ovplyvniť objektivitu posudku Ústavu považoval súd za nepreukázané. Závery uvedené v znaleckom posudku Ústavu vzhľadom na ich odôvodnenie považoval súd za objektívne, avšak pokiaľ ide o sumu bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu, túto súd považoval za nadhodnotenú, čo je obsahom odôvodnenia vyššie. Na druhej strane sa súd nestotožnil s názorom žalobcu o akejsi nadradenosti posudku Ústavu. Súd nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by mal na posudok Ústavu nazerať ako na dôkaz, ktorý by mal vyššiu právnu silu či prednosť pred inými znaleckými posudkami. Všetky dôkazy, ktoré boli súdom vykonané, súd vyhodnotil podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia berúc do úvahy všetky skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo, tak aby výsledkom tohto konania bolo rozhodnutie primerané a spravodlivé.

77. Pretože žalovaný v konaní vzniesol i námietku premlčania, súd sa zaberá i dôvodnosťou tejto námietky.

78. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

79. Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo na náhradu škody premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

80. Podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa právo na náhradu škody najneskoršie premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

81. Pri premlčaní práva na náhradu škody Občiansky zákonník ustanovuje tzv. kombinovanú premlčaciu dobu, a to kratšiu subjektívnu a dlhšiu objektívnu. Ich začiatok je upravený odlišne, tieto premlčacie doby začínajú plynúť, plynú a končia nezávisle od seba. Pokiaľ ide o právo na náhradu škody na zdraví platí len subjektívna premlčacia doba. Vylúčenie objektívnej premlčacej doby (§ 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka) treba so zreteľom na osobitnú povahu týchto práv považovať za celkom opodstatnené. Pri práve na náhradu škody je začiatok subjektívnej premlčacej doby pri práve na náhradu škody daný momentom, kedy sa poškodený dozvedel o zodpovednom subjekte a o tom, že mu vznikla majetková ujma určitého druhu a rozsahu, ktorú možno objektívne vyjadriť v peniazoch, pričom pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pri práve na náhradu škody sa vyžaduje skutočná, nie len predpokladaná vedomosť poškodeného. K tomu dochádza vtedy, keď poškodený zistí skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodiť vznik škody a orientačne aj jej rozsah, pričom nie je potrebné, aby jej rozsah poznal presne. V prípade nárokov z náhrady škody na zdraví je podstatným okamihom ukončenie liečebného procesu, resp. ustálenie zdravotného stavu, pretože najneskôr v tomto momente žalobca mal vedomosť o spôsobenej škode a mohol získať vedomosť aj o jej rozsahu. V danom prípade znalci MUDr. Eduard Višňovský, MUDr. Ivan André PhD., MHA, znalci Ústavu i MUDr. Daniela Martišová potvrdili, že zdravotný stav žalobcu bol ustálený 5 rokov po úraze. Pretože dopravná nehoda sa stala dňa 27.9.2009 za dátum ustálenia zdravotného stavu žalobcu súd považoval deň 27.9.2014. Žalobca podal žalobu na súd ešte skôr, teda dňa 26.9.2012, pričom žalobu rozšíril podaním zo dňa 19.8.2016, teda v rámci zákonnej subjektívnej dvojročnej premlčacej doby, nárok si žalobca uplatnil včas.

82. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

83. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protiv strane.

84. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP. Súd priznal nárok na náhradu trov konania žalobcovi, ktorého považoval za plne úspešného v konaní. V prípade, ak rozhodnutie záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, možno za plný úspech považovať aj rozhodnutie, ktorým bol uznaný základ nároku, ale bola priznaná nižšia suma ako žalobca žiadal (ako to ustanovoval predtým účinný § 142 ods. 3 OSP). V takomto prípade má žalobca nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, avšak pri určovaní výšky trov konania sa bude vychádzať z prisúdenej sumy. Týmto rozhodnutím bola žalobcovi priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 7 268 eur a jej zvýšenie súdom vo výške 6 749 eur. Žalobcovi patrí i náhrada trov konania v časti, v ktorej bolo konanie zastavené pre späťvzatie žaloby z dôvodu úhrady žalovanej sumy po podaní žaloby (suma vo výške 15 228 eur).

85. Keďže v konaní vznikli aj trovy štátu spočívajúce vo vyplatení odmeny pre znalcov za vyhotovenie znaleckých posudkov, ktoré neboli v celom rozsahu pokryté zo stranami zložených preddavkov, súd v konaní neúspešného žalovaného zaviazal tiež k náhrade trov štátu.

86. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Nitra na Krajský súd v Nitre. (§362 ods. 1 CSP)

V odvolaní sa uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka tohto konania. (§ 127 ods. 1 a ods. 2 CSP) V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). (§ 363 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 364 CSP)

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. (§ 365 ods. 1 CSP)

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. (§ 365 ods. 2 CSP)

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 365 ods. 3 CSP)

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení.